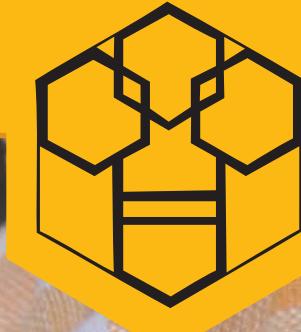

HRVATSKA PČELA

godište 127.
Zagreb, 2008.
ISSN 1330-3635

1

Pretapanje starog saća

Primjena pčelinjeg
otrova i matične mlijeci u
neurorehabilitaciji

Perizin®

trenutna učinkovitost

Kraj godine, od studenog do prosinca, kada u košnicama više nema poklopljenog legla, najbolje je vrijeme za dijagnosticiranje i suzbijanje varooze pčela. Tretman Perizin®-om uništava cijelu populaciju grinje *Varroa destructor*, te spriječava pojavu varooze na proljeće.

Perizin®

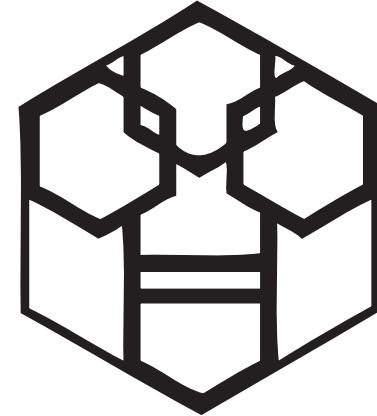
Dijagnosticira i suzbija.

Bayer HealthCare
Animal Health

Maloprodaja: PIP d.o.o., Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/61500730;
Split, Mosečka 52, tel.: 021/502 635; Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635;
Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/382 560

HRVATSKA PČELA

GODIŠTE / YEAR 127

BROJ / NUMBER 1

SIJEČANJ / JANUARY 2008.

U ovom broju / In this issue

- 313. Aktualnosti / Actualities
- 315. Kolumna / Column
- 316. Tehnologija pčelarenja / Beekeeping technology
- 316. Pretapanje voska / Beewax extracting
Dejan Kreculj
- 319. Ekobriket od lavande protiv varoe /
Lavander eco briquet against varooa
Milan Kramer
- 321. Krizmanka - zaboravljeni košnica /
Krizmanka - forgotten beehive
Boris Bučar
- 324. Apiterapija / Apitherapy
- 326. Komunikacija sa medijima / Communication with media
- 328. Medonosno bilje / The bee pasture
- 329. Reportaža / Report
- 332. Dopisi / Letters
- 340. Od košnice do stola/ From hive to table
- 341. Najave / Announcements
- 344. Oglasni / Advertisements

ČASOPIS HRVATSKOG PČELARSKOG SAVEZA

Stručni časopis „Hrvatska pčela“ osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao „Slavonska pčela“, zatim kao „Hrvatska pčela“ i „Pčela“. To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

SLIKA SA NASLOVNICE:

MED

FOTO: V. LESJAK

NAKLADNIK

Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB
Telefoni:
urednik - 01/48-19-536,
099/481-95-39
Vesna Filmari,
administracija -
01/48-11-327,
099/481-95-37

Tomislav Gerić,
tajnik - 01/48-11-325,
099/481-95-38
Martin Kranjec,
predsjednik - 099/481-95-36
Fax: 01/48-52-543
E-mail: pcelarski-savez@
zg.hinet.hr
www.pcela.hr
Žiro račun: 2484008-
1100687902

IZDAVAČKI SAVJET

Predsjednik Savjeta:
Zlatko Tomljanović,
dr. vet. med.

ČLANOVI:
mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
mr.sc. Dražen Lušić
mr.sc. Nenad Strižak

dr. sc. Dragan Bubalo
Stjepan Žganjer

UREDNIŠTVO

dr. sc. Zdravko Laktić
dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr.sc. Ljerka Žeba
mr.sc. Jasminka Papic
Saša Petrić, ing. polj.

Boris Bučar, dipl. ing.

UREDNIK

Vedran Lesjak, dipl.ing.agr.

LEKTORICA

Jasenka Ružić, prof.

GRAFIČKO OBЛИKOVANJE

StudioQ

Pčelarstvo i turizam

U prostorijama Pčelarskog saveza Slovenije u Brdu pri Lukovici, 01. prosinca 2007. godine održan je stručno - edukativni skup na kojem se razmatrao položaj pčelarstva u turističkoj djelatnosti. Tom prilikom prezentirana su dosadašnja postignuća najistaknutijih pčelara iz Slovenije koji su u sklopu bavljenja seoskim turizmom, svojim gostima ponudili i obogatili assortiman turističke ponude i sa pčelarstvom. Naravno, da bi takav vid turizma mogao saživiti, morao se ukomponirati u turističku ponudu vodećih Agencija turističkih operatera Slovenije, koji su imali sluha za takvom ponudom.

Na navedenoj prezentaciji upravo su i vodeći ljudi turističkih agencija iznosili svoja iskustva i probleme na koje se može naići u takvom vidu turizma, jer bez obzira na široku paletu ponude koju pčelarstvo može ponuditi, mora se uzeti u obzir da je to ipak novi vid turizma koji mora poštivati i sve druge standarde koje turistička djelatnost traži.

Upravo zbog viskoih standarada koje seoski turizam zahtijeva, takvim vidom pčelarskog turizma

za sada se u Sloveniji bavi tek nekolicina pčelara, a na navedenom sastanku samo dvoje od njih je i prezentiralo svoju turističku ponudu.

Izvan navedene manifestacije, predstavnici Hrvatskog pčelarskog saveza gosp. Augustin Benko, potpredsjednik Saveza, te tajnik HPS-a Tomislav Gerić, na radnom sastanku izmjenili su iskustva o stanju pčelarstva između dviju susjednih zemalja, te ujedno tijekom razgovora i dobili neke informacije u kojem smjeru idu aktivnosti naših susjeda kao punopravnih članova EU, te kakva je trenutačna situacija u pčelarstvu Slovenije.

Može se istaknuti da je suradnja dvaju Saveza na visokom nivou, te su ujedno dogovorena i daljnja radna druženja, a ujedno smo uputili Pčelarskom savezu Slovenije i poziv na 4. Međunarodni pčelarski sajam u Gudovcu u veljači 2008. godine, što su sa zadovoljstvom i prihvatali.

Tomislav Gerić,
tajnik HPS-a

ČLANARINA SAVEZU ZA 2008. GODINU

Članarinu Savezu pčelari plaćaju isključivo preko svojih pčelarskih udruga, a za 2008. godinu članarina iznosi 225,00 kuna. Članarinu Udruge trebaju uplatiti do konca ožujka 2008., a blagajnike molimo da nam istu što prije doznače na naš žiro račun 2484008-1100687902 te odmah pošalju i uredni popis s točnim podacima članova koji su izvršili uplatu članarine, te kopiju uplatnice kojom je uplata doznačena.

PRETPLATA NA HRVATSKU PČELU ZA NEČLANOVE

Pretplatnici plaćaju direktno na Savez pretplatu za časopis koja za 2008. godinu iznosi 270,00 kuna. Pretplata se plaća na žiro račun 2484008-1100687902. U pozivu na broj upisati svoj pretplatnički broj, te kopiju uplatnice doznačiti Savezu.

Ukoliko želite otkazati članarinu ili pretplatu za 2008. godinu, možete to učiniti pismeno ili na telefon 01/4811-327, a najkasnije do 20. siječnja 2008.

PRETPLATA NA ČASOPIS HRVATSKU PČELU ZA INOZEMSTVO U 2008. GODINU

Pretplata za inozemstvo iznosi 37 eura za 2008. godinu. Uplatu izvršiti odmah na devizni račun.

IBAN HR31 2484 0082 1000 4348 6

SWIT: RZBHHR2X

mr. sc. Nenad Stržak,
pčelar i pčelarski teoretičar

Vijeće veterinara HPS-a

Da je veterinarska struka nužna u pčelarstvu, nije potrebno govoriti, međutim u hrvatskom pčelarstvu često se iz raznih razloga izbjegava javno govoriti o pojedinostima koje bi se vrlo lako mogle poboljšati, a da se ne povrijeđe pravila veterinarske struke ni da se ne našteti trećima, a na dobrobit pčelara. Za ilustraciju navedene tvrdnje neka posluže sljedeća dva primjera.

Prema zakonu, pčelar je dužan prijaviti svaku sumnju na američku gnijiloču. Dakle, ako to ne učini, onda je u prekršaju, ali ako to učini uz nalaz ovlaštenog veterinarskog zavoda iz kojeg slijedi da bolest nije starija od dva mjeseca, pčelaru pripada naknada štete prouzročena suzbijanjem bolesti. Tako je na papiru već desetljećima, pomaka nabolje nema, a američka gnijiloča se širi i širi. Pčelari nerado o tome govore, a još rjede postupaju prema zakonu. Na pitanje zašto je tako, ne možemo odgovoriti u ovoj kolumni, jer razloga je više, a jedan je što se uporno inzistira na roku od dva mjeseca. Pčelaru, osim što već ima štetu, prijete sankcije ako je prekoračen spomenuti rok. Čemu uopće to ograničenje? Zar ne bi bilo jednostavnije, a uvjeren sam i djelotvornije, postupiti na sljedeći način. Pčelar s uzorkom izravno odlazi u ovlašteni veterinarski laboratorij, pa ako je nalaz pozitivan, dobiva odštetu bez obzira na starost bolesti, a o tome se obavlještava mjesna veterinarska služba i pčelarsko društvo te se sanira pčelinjak. Nakon dvomjesečnog roka i obilježja „nesavjesnog“ pčelara, koje pčelaru nije psihološki prihvatljivo, dolazimo do prihvatljivog stanja - naime, pčelar je primijetio simptome, reagirao je, a bolest zapravo može doći na svaki pčelinjak. Pojava bolesti na većem pčelinjaku, primjerice pred bagrem, primjetit će se najvjerojatnije tek u jesen, a onda slijedi računanje i kobna šutnja jer su prošla dva mjeseca.

Zanimljiv je i primjer punionica. Prije dvadesetak godina taj problem nije postojao i nitko nije bio nezadovoljan ili oštećen (pitanje poreza i

konkurenциje na tržištu nije pitanje punionica). Med se nalazio u skupini konditorskih proizvoda i ne bi se moglo reći da su potrošači bili u opasnosti ili da su se dogodile neke nezgode. Zatim se med, kao životinjski proizvod, našao u kategoriji mesa i mlijeka, a slikovito rečeno povezuje ih samo početno slovo. Zašto se u punionicama za med inzistira na tehničkim rješenjima kao u klaonicama? Svi proteklih godina naši pčelari su u podređenom položaju prema pčelarima u EU-u! Koliko su novca u proteklom razdoblju izgubili, a koliko su trgovci i punioničari zaradili? Jesu li potrošači jeli kvalitetniji i jeftiniji med? Nije li se novac uložen u punionice iznosom iznad zadovoljenja sanitarnog minimuma, koji po sastavu zahtijeva med, mogao utrošiti korisnije? Gdje se na naljepnici nalazi veterinarski broj punionice, uvoznog meda te zašto i u tome slučaju struka ne zvoni na uzbunu radi zaštite „ugroženog“ zdravlja nacije!

I u jednom i u drugom slučaju za promjenu propisa potrebno je mišljenje veterinara. Iza tog mišljenja poredat će se pravnici, trgovci, političari ...I što sad? Mnogi veterinari ujedno su i pčelari, pa pčelarenje poznaju i s njegove zanatske strane. Udrženi, mogli bi utjecati na promjenu brojnih propisa, te na donošenje novih kvalitetnijih. Glas veterinara iz Hrvatskog pčelarskog saveza čuje se i sada, a netko će reći da možemo osnovati i povjerenstvo. Smatram da to nije dovoljno. Jedan glas lako se protumači u mjerodavnim institucijama kao mišljenje kolege, pojedinca, a povjerenstva često stvaraju privid nekakvog rada, a zapravo su amortizeri postojećeg stanja. No, što bi se dogodilo kada bismo u Savezu izabrali Vijeće veterinara, primjerice njih dvanaestak iza čijeg rada stoje Upravni odbor i Skupština te njihov pošten odnos prema veterinarskoj struci i pčelarima. Uz to, takvo je Vijeće svojim brojem manje podložno pritiscima raznih lobija. Zašto ne pokušati, te zamišljenom gospodinu Struci suprotstaviti mišljenje članova Vijeća veterinara Hrvatskog pčelarskog saveza.

POZIV

Pozivaju se predsjednici i tajnici pčelarskih udruga članica HPS-a, te članovi UO i NO HPS-a dana 19. siječnja 2008. godine na radni sastanak koji će se održati u prostorijama Ministarstva gospodarstva (Kino dvorana) s početkom u 11.00 sati.

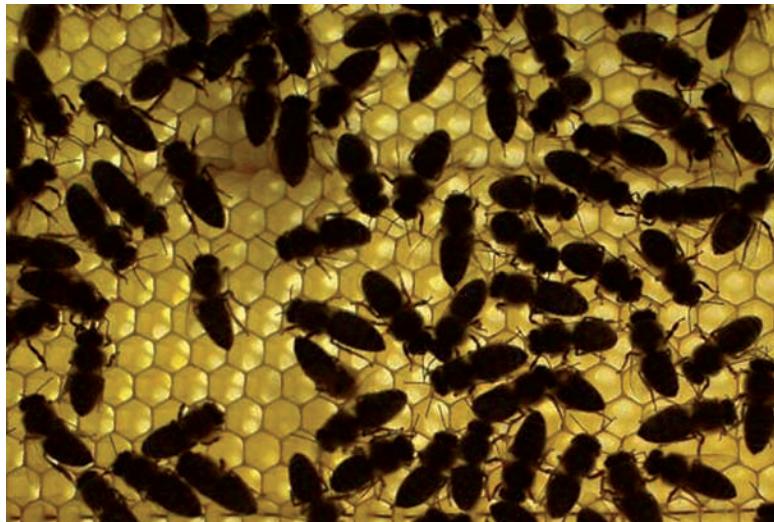
Tema radnog sastanka je katastar pčelinjih paša i njegova primjena.
Službeni pozivi će stići poštom.
Za detaljnije informacije obratite se u tajništvo HPS-a.

Pretapanja voska

Dejan Kreculj,
pčelar

Koliko god je vrcanje meda za pčelare radostan posao, toliko je topljenje starog saća prijavo i odbojno. Kao što je logično, iz svijetlih i svjetlijih okvira dobiva se više voska i dobit je veća. Uzme li se u obzir da na uloženu satnu osnovu pčele nadograde još oko polovicu njezine težine, jasno je da se pretapanjem okvira koji nisu dočekali da budu potpuno crni, osim spomenutih higijenskih prednosti, dobiva i na vosku.

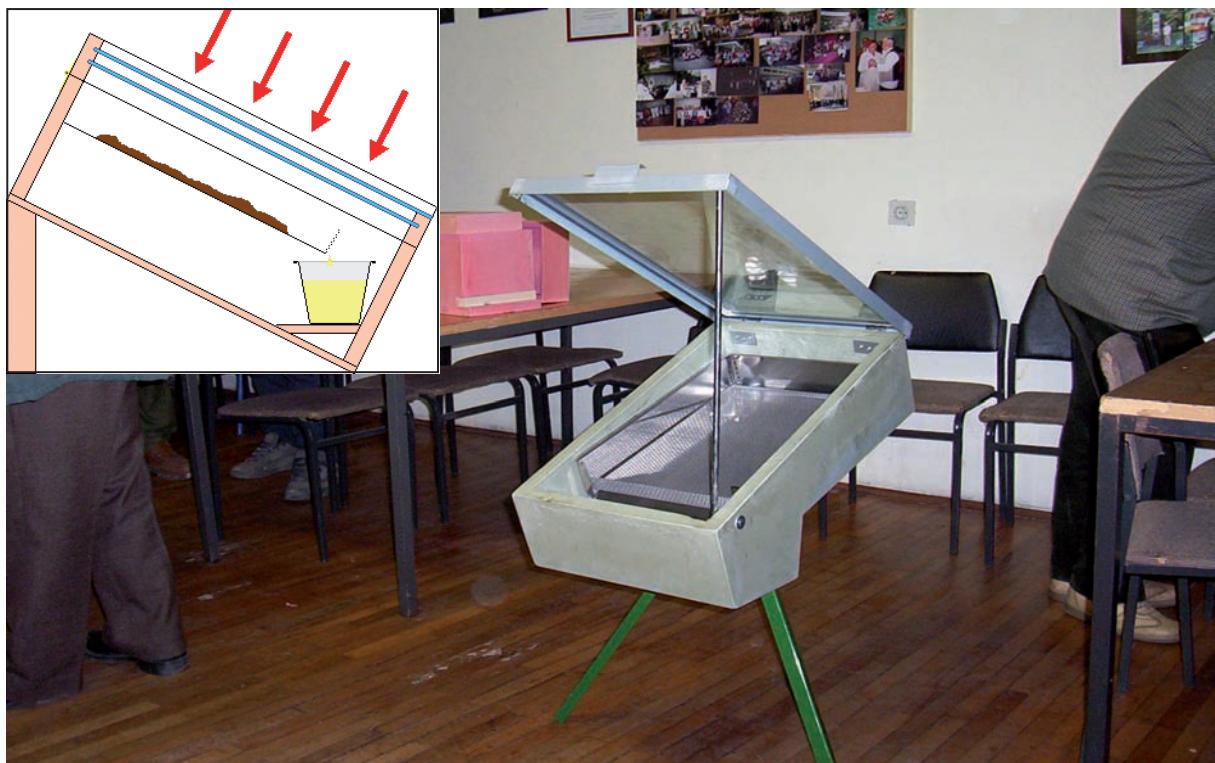

Ilesti, a s obzirom na izraženu sklonost voska upijanju raznih kemikalija, od kojih se mnoge koriste u borbi protiv varoe, logično je da se ono mora redovito mijenjati. Svaki pčelar bi trebao imati na umu pokus proveden prije desetak godina u jednom veterinarskom institutu, gdje su nasumce odbranu zajednicu često tretirali protiv varoe kemijskim sredstvima. Bili su to legalni, provjereni preparati, ali je učestalost tretmana bila višestruko veća. Naravno, varoe nije bilo, ali je vrhunac tek slijedio: uzet je prazan, izgrađen okvir koji je sve vrijeme kontaminacije bio prisutan i stavljen je u normalnu pčelinju zajednicu. Na podnicu su odmah počele padati varoe, jednakojako kao da je primijenjen stan-

dardni tretman!

Sam vosak je tvar široke primjene. Međutim, samo malo tvari tog imena je zaista pravi pčelinji vosak. Tri bitna uvjeta treba ispuniti da bi se proizveo.

Bez higijene saća u košnici ne može se proizvoditi kvalitetni med niti očuvati zdrave pčelinje zajednice. Više godina upotrijebljeno saće prava je blagodat za uzročnike bo-

OKVIRI U PARНОM TOPIONIKU

To je prisutnost odraslih pčela, prema nekim znanstvenicima od 12 do 18 dana starosti, pa i mlađih, temperatura košnice od 33 do 36°C i obilan izvor hrane. Postojanje paše potiče lučenje, dok tijekom bespašnog razdoblja ono potpuno prestaje. Ponekad pčele mogu poklapati stanice s medom, čak ako ne postoji paša, iskorištavajući vosak koji postoji na istome okviru.

Koliko god je vrcanje meda za pčelare radostan posao, toliko je topljenje starog saća prljavo i odbojno. Kao što je logično, iz svijetlih i svjetlijih okvira dobiva se više voska i dobit je veća. Uzme li se u obzir da na uloženu satnu osnovu pčele nadograde još oko polovicu njezine težine, jasno je da se pretapanjem okvira koji nisu dočekali da budu potpuno crni, osim spomenutih higijenskih prednosti, dobiva i na vosku.

Postoji mnogo metoda za izdvajanje voska iz starih okvira. Spomenut ćemo ukratko neke, u nas manje ili više poznate u praksi.

Najjednostavnija i najjeftinija metoda je korištenjem sunčanih topionika. Sve što je potrebno da bi se vosak uspješno istopio jest temperatura oko 68 do 70°C, što se lako postiže. Na taj način dobiva se vosak vrhunske kakvoće, ali je dobit samo oko 75% od starog saća. Pošto se stari okviri tope, masa hitinskih košuljica upija vosak i smanjuje njegovo izdvajanje i istjecanje. Osim toga, na tu metodu utječe osunčanost, pa ona nije uspješna za stare okvire, ali je odlična za zaperke, oštećeno novo saće, voštane poklopce i građevnjake.

Drugi, zahvalniji po dobiti i veoma

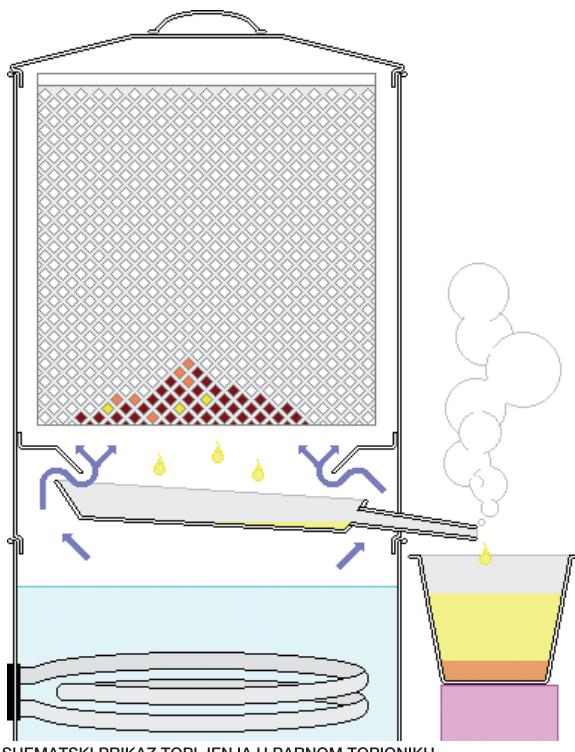
rašireni, postupci su pri kojima se koristi vrela voda ili vodena para. Pribor mora biti od aluminija, bakra ili nehrđajućeg čelika. Posude od cinka i kositra ili njima galvanizirano posude nisu pogodni zbog tamnjenja voska.

Postupak je jednostavan i mnogo se koristi i kod nas. Okviri, cijeli ili samo izvađeno saće, stavljaju se u jutene vreće koje se potapaju u vrelu vodu. Da ne bi isplivale, moraju se dodati utezi. Zatim se voda zakuhla. Vosak, lakši od vode, kada se istopi, prolazi kroz filter od jutene vreće i ispliva na površinu vode. Kada se svi okviri pretope, voda se ohladi i vosak očvrne ubličavajući ploču.

Tu je i način za izdvajanje vrelom vodom i prešanjem. Okviri se stavljaju u posude od 120 litara sa 20 do 30 litara vrele vode i ostavljaju da omešaju. Kada sav vosak omeša, vadi se žica i sadržaj se stavlja u jutenu vreću, u kojoj se preša. Istisnuti vosak izlazi i poslije prvog prešanja sa 20 tona, sadržaj vreće se rastresa i ponavlja se prešanje. Proces se ponavlja tri puta, a svako prešanje traje oko 90 minuta. Tekući se vosak cijedi u prihvativnik, gdje vosak ispliva zbog

PARNI TOPIONIK

SHEMATSKI PRIKAZ TOPLJENJA U PARNOM TOPIONIKU

razlike u gustoći. Kada se ohladi, stvrdne se na površini vode.

Moguće je i izdvajanje voska vodenom parom, u tzv. parnim topionicima. To se provodi na sljedeći način - dvije međusobno povezane posude učvršćene su jedna u drugoj ili jedna preko druge. Okviri ili sače za topljenje stavljuju se u metalnu posudu unutar

osnovnog spremišta. Metoda je odlična za topljenje mladeg saća, ali sa starim daje prilično slabe rezultate, dobit je 80 do 82%. Posljednjih godina zbog jednostavnosti, sve je češća u nas, a raznih parnih topionika ima sve više u prodaji.

U postupku s vrelom vodom i prešom posuda sa starim saćem potapa se u vrelu vodu, a klip koji može ostvariti pritisak od više tona, obično 15, preša saće. Posuda se ostavlja da voda lagano ključa jedan sat. Vosak izlazi iz ispusta na vrhu posude. Dobit u vosku je iznimna i iznosi 90%, a brzina 60 i više okvira na sat.

Vosak se također može izdvojiti centrifugalnom silom. Ta metoda ima dosta negativnosti jer se okviri potapaju u vrelu vodu i proces se izvodi u posudama centrifugalnog ekstraktora. Sve to, pa i cjevovode, treba održavati na temperaturi višoj od 65°C da vosak ne bi očvrsnuo. Zato taj način nije pogodan za obradu malih količina starih okvira ili poklopaca, a osim toga sustav je vrlo skup za postavljanje.

Vosak se može izdvojiti i korištenjem kemikalija. Staro saće se miješa s tvarima kao što su benzen, aceton, toluen ili trihloroetilen. Metoda se koristi jedino u laboratorijskim, a često i u industrijskom proizvodnji voska za izvlačenje posljednjih kapi voska zaostalih poslije klasičnog prešanja. Međutim, vosak dobiven na taj način uvijek sadržava tragove rastvarača i zato nije upotrebljiv u košnicama.

Spomenimo na kraju i toplo izdvajanje korištenjem električnih elemenata. To je metoda koja pčelara oslobada istjecanja izvadenih okvira prije njihove obrade. Okviri se stavljaju između dvije vertikalne metalne ploče s električnim grijачim elementima. Poluga gura ploče zajedno i istopljeni vosak odlazi u prihvatanik. Kada se sav vosak iscijedi, ploče se otvaraju, a hitinski omotači kukuljica i nečistoće padaju u drugu posudu. Ovisno o modelu, ovim načinom može se obraditi 30 do 80 okvira na sat.

300melis

VM-2

**OTKUPLJUJEMO
SVE VRSTE MEDA**

**Zagreb, Rudeška 14
Tel.: 01/3886-994
GSM: 099/3886-994
www.vm2.hr**

Milan Kramer,
pčelar iz Osijeka

Ekobriket od lavande protiv varooe

Primjenom preparata, ekobriketa na bazi lavande, utvrđeno je da se pri njegovu sagorijevanju širi aromatičan dim, koji pri pregledu umiruje pčele, a to olakšava rad pčelaru. Nije zapaženo da je uginula i jedna pčela pod djelovanjem dima, čime je dokazano da za njih nije toksičan.

Brojna su nastojanja da se raznim sredstvima i načinima borbe pomogne pčelarima da se oslobode varoe. Stručnjaci za pčelarstvo slažu se da su kemikalije koje se koriste u borbi protiv varoe sve manje djelotvorne, jer se varoa na njih adaptirala, te postaje rezistentna.

Međutim, mnogo je važnije da ta sredstva, kao što su lijekovi kojima je aktivna tvar, amitraz ili fluvalinat i druge aktivne materije, onečišćuju pčelinje proizvode, te ostavljaju rezidue, naročito u medu i vosku ili štetno djeluju na pčele i maticu, ako se prekorači doza.

Zato pčelari, prema preporuci EU-a, ponovno primjenjuju organske kiseline, kao što su mravlja, oksalna ili mlječna. Ako pčelari nemaju dovoljno znanja, korištenjem tih kiselina nastaje nepreciznost u koncentraciji, pa se ne zna gdje, kada i kako kiselinu primjeniti. Također, dužina i vrijeme isparavanja nisu jednaki, te je ograničen raspon temperature.

LAVANDULA OFFICINALIS

Imajući na umu sve navedeno, a sagledavajući potrebe pčelara za siguran rad i čuvanje pčelinjih zajednica od varoe i moljaca, napravljen je poseban ekološki briket s višestrukom namjenom.

Prema zamisli prof. Kostadina Tričkovića taj briket napravio je od biomase na bazi lavande Mato Zubac. A profesor i akademik Jovan Tucakov je davno, pišući o ljekovitom bilju, istaknuo da, između ostalog, lavanda djeluje na moljce i druge sitne parazite. Lavanda se odavno upotrebljava u domaćinstvu, u ormarima, da zaštiti razne vrste tkanina od moljaca. Dim zapaljenog briketa na bazi lavande tjeru kukce (komarce, muhe, moljce) iz kućnih prostorija, poluotvorenih i otvorenih prostora. A varoa je također samo jedan od kukaca.

Ako se lavanda može koristiti za domaćinstvo, zašto se ne bi upotrebljavala i na pčelinjacima?

Mati Zubcu je to predložio njegov prijatelj pčelar. Tijekom cijele sezone, od ranog proljeća do kasne jeseni tretirali su pčelinje zajednice. Uvečer su u svaku košnicu (ovisi o jačini) upuhivali 20-30 dimova. Radili su svakih sedam dana i pratili pad varoe i ponašanje pčela. Uvijek bi otpala poneka varoa.

A što se događa s pčelama?! Pčele su mirne, nisu agresivne. Upuhivanjem dima u košnicu, taj se dim zadrži i na dlačicama pčela, te iritira varou koja otpada s pčela.

Mato Zubac, sa suradnicima, tražio je stručno mišljenje o ekološkom briketu. Slična su mišljenja

PČELAR MATO ZUBAC

PREDAVANJE NA PČELINJAKU

obavljena u Veterinarskom specijalističkom institutu u Nišu. Ispitivanja su provedena na 100 košnica 2002. godine. Na 50 košnica korišten je ekobriket, a na 50 lijek na bazi amitraza. Praćen je učinak dima briketa i djelovanje amitraza pri tretiranju pčelinjih zajednica ogledne i kontrolne skupine, kao i broj otpalih varoa na nauljenom papiru na podnjači košnica.

Primjenom preparata, ekobriketa na bazi lavande, utvrđeno je da se pri njegovu sagorijevanju širi aromatičan dim, koji pri pregledu umiruje pčele, a to olakšava rad pčelaru. Nije zapaženo da je uginula i jedna pčela pod djelovanjem dima, čime je dokazano da za njih nije toksičan. Ispitivači su bili bez zaštitnih sredstava za ruke, oči i dišne putove. Oglednim tretiranjem na bazi amitraza ispitivači su upotrijebili rukavice i nosili maske na licima. Broj otpalih varoa iznosio je ukupno 161 i veći je od broja otpalih varoa u kontrolnim zajednicama koje su tretirane amitrazom, gdje je otpalo samo 67 varoa. Ispitivači su istaknuli da se radi o pčelinjaku koji se inače redovito zdravstveno prati i održava, tako da i broj otpalih varoa nije izrazito velik.

Rezultati analize:

Briket od fino usitnjene biološke materijala prešan s aromatičnim biljem i eteričnim uljima kompaktan je i lako lomljiv. U biomasi su vidljivi dijelovi aromatičnog bilja, a sam briket ugodno mirše, te sadržava specifično bilje. Lako se pali, zatim lako sagorijeva

oslobađajući aromatičan dim. Briket odgovara pravilniku o uvjetima u pogledu zdravstvene ispravnosti predmeta opće upotrebe koji se mogu stavljati u promet.

Boris Bučar,
pčelar i član Uredništva Hrvatske
pčele

Krizmanka - zaboravljenja košnica

Košnicu je konstruirao Milan Krizman, stolar i napredni pčelar petrinjskoga kraja. Godine 1926. za nju je dobio srebrnu medalju na izložbi Jugoslavenskih pčelarskih društava u Dubrovniku. Mi, petrinjski pčelari rado ističemo da je živio i radio u našemu gradu, jer je bio veliki prosvjetitelj poljoprivredne djelatnosti; te je već 1928. godine osnovao Banovačku pčelarsku zadrugu sa sjedištem u Petrinji!

Pčelarstvom se u mojoj porodici počeo baviti djed Mato Bučar, 50-ih godina prošlog stoljeća. Karakteristika njegova pčelinjaka bile su košnice krizmanke. Vjerojatno bi bilo pravilnije reći krizmanovke, ali meni je ovako draže jer mi pčelari smo oduvijek tako govorili.

Košnicu je konstruirao Milan Krizman, stolar i napredni pčelar petrinjskoga kraja. Godine 1926. za nju je dobio srebrnu medalju na izložbi Jugoslavenskih pčelarskih društava u Dubrovniku. Mi, petrinjski pčelari rado ističemo da je živio i radio u našemu gradu, jer je bio veliki prosvjetitelj poljoprivredne djelatnosti; te je već 1928. godine osnovao Banovačku pčelarsku zadrugu sa sjedištem u Petrinji!

odlučio sam urediti 2-3 krizmanke. Temeljito sam ih strugao, čistio, kitao, popravljao i bojao - kako su samo bile zapuštenе!

Oko kestenove paše trebalo ih je napučiti dvama pčelcima - mojim prvim pčelcima - koji je to bio osjećaj! Ono što sam naučio pčelareći s ocem, došlo je na kušnju - sve je izgledalo nekako drugačije, kao kada se vozite u svojem autu, ali na suvozačkom sjedalu. Ipak, nije bilo problema, a pčelci su izgradili svoje prvo sače na velikim okvirima.

Ubrzo je počeo rat i krizmanke su zaboravljene - do ove godine, kada smo u našoj Udrudi, na ideju Đure Priljeve, odlučili izraditi nekoliko košnica, i to prema dimenzijsama jedne preostale s pčelinjaka mojega

STARĀ KRIZMANKA

MOJ PUT S KRIZMANKOM

Dakle, nakon što sam prve pčelinje ubode i opeklime od dimilice zaradio "pomažući" ocu Matiji, dok je pčelario djedovim krizmankama, poslje dugo nisam s njima dolazio u dodir. Djed je svoje pčele smanjivao, a otac je pčelario samo nastavljačama. "Kućice" su stajale prazne i pomalo propadale. Jednoga dana iz meni neobjasnivih (vjerojatno pubertetskih) razloga

oca. Bila je to prilika da krenemo ispočetka - konačno ćemo valjda ovu košnicu oduzeti zaboravu!

GRAĐA KOŠNICE

Da ovaj tekst ne bi postao priča iz davnine, krajnje je vrijeme da opišem košnicu. Za sada ću više opisati njezin izgled, nego što ću donijeti tehnički prikaz, jer točne dimenzije još ne znam. Naime, tek smo počeli

prvu fazu projekta - izradu tehničke dokumentacije košnice.

OKVIRI

Osnovna konstrukcija košnice je pološka, što znači da se proširuje po širini, a ne po visini. U nju stane 20-tak okvira dimenzija 300x300, što je doista veliko i kada su napuni medom, ima se što držati!. Ugrađena matična rešetka dijeli okvirni prostor na 1/3, gdje je uglavnom leglo, a preostale 2/3 čine prostor za nektar i med.

Prednost tako visokih okvira jesu medni vijenci koji su dovoljni za svaku zimu, pa kada se doda dvostruka stjenka ispunjena piljevinom i pleteni jastuci od slame na okvirima,

doista pohlepa pčelara treba biti prevelika da uspije pobijediti ove zimske "osigurače". Duboki vijenci pčelama daju sigurnost, pa proživljavaju manje stresa. Za vrućih ljeta, letvice se ne bi vraćale do kraja, pa su jednim dijelom bile odignute, i pčele su mogle pobjeći na hlađenje u "potkrovle". Naime, sa svake strane bočnog dijela kosog krova bila je rupa promjera 20-30 mm prekrivena žicom, čime je osiguran stalni lagani propuh. Ne može se opisati osjećaj koji doživite kada se otvorи krov košnice, a u njemu ugledate cijeli roj na "hlađenju".

Nedostatak tih okvira jest, naravno, njihova glomaznost, pa ova košnica nije dobra za seobu ni za profesionalno pčelarenje. Također, pčele se puno teže kreću u stranu nego vertikalno, pa u sezoni treba mnogo radnih sati kako bi se puni okviri izmicali u stranu, a prazni bili bliže letu i plodištu. Letvice pčele bogato zaliđe propolisom i zato ih stalno treba čistiti. Time se ipak dobivalo i mnogo čistog propolisa, što je donekle ublažavalо traume stalnog struganja. Taj problem moglo se riješiti korištenjem setova ostruganih letvica, a one s propolisom bi obavezno postrugala djeca. Kad se tome doda ravnanje čavala, struganje žice i izrada čepića, pomoć na pčelinjaku je bio uvijek bolja mogućnost.

Satne osnove pčele dugo izgrađuju u saće te ako zastane unos, dio može ostati neizgrađen i deformiran. Stoga pozornost treba obratiti načinu i napetosti žice. Mlado saće tako visokih okvira lako se ovjesi, pa stanice saće ostaju nepravilne. Za čuvanje viška i rezervnih okvira treba imati posebne ormare, koji mogu zauzimati prilično mesta. No, to za nekoliko desetaka košnica i nije velik problem.

Zanimljivost ovih okvira jest da je gornja letvica iste širine kao i bočne, razmak određuju kvadratne letvice dimenzija potrebnih da između dva okvira postoji razmak 7-9 mm. To je za profesionalne pčelare zasigurno gubitak vremena, jer prije vađenja

NA PČELARSKOJ IZLOŽBI U PETRINJI 2002. GODINE

svakog okvira treba izvaditi letvicu i vratiti je kada je vraćen i okvir. No, u vrijeme kada je dvadesetak košnica bilo dovoljno da se znatno pridonesе kućnom proračunu mnogobrojne porodice, to nije izgledalo kao problem.

Da se okviri ne bi dodirivali, u donjem dijelu uvijek na istoj strani čavlićima su bili zabijeni "čepići", koji su se izradivali na sljedeći način: nakon rezidbe brajde (koju je imalo svako dvorište) ostavile su se prošlogodišnje grančice, koje su imale drveni i spužvasti dio, a bile su promjera 4-5 mm. Grančice bi se rezale na dimenziju koju su imale i gornje kvadratne letvice kako bi se zadržao jednak razmak između okvira. Iz tako izrezanih čepića duljim čavлом očistio bi se spužvasti (mekani, srce) dio i razmak je bio spremjan za zabijanje na okvir. Vjerovatno vam ovo izgleda čudno, ali u doba kada su se čavli ravnali i žica sa starih okvira "šmirglala" do sjajnoga te su se svi komadići popravljali, ovo ne izgleda tako besmisleno. Čepići su bili potrebni jer su čavli sa širokom glavom zapinjali za koš vrcaljke, a oni s uskom glavom imali su premalu površinu, pa su okviri pri selidbi mogli skliznuti.

Selidbi, pitate se?! Pa tko bi takvog mastodonta od košnice selio??!! Ipak, moj djed je selio krizmanke na pašu bagrema i kestena konjskom zapregom - otac kaže da je to bilo vrški teško! No, tada je med puno više vrijedio i svaki trud bi se višestruko vratio.

Jedno od mudrih rješenja na ovoj košnici su bili polunastavci. Malo nevjerojatno, ali udaljenost od glavnih okvira do kosine krova na toj košnici bila je dovoljna za stavljanje polunastavka duž cijele košnice. Tako je prostor za hlađenje postao znatno bolje iskorišten u vrijeme jake paše. Okviri su bili nešto viši od poluokvira standardne LR košnice, a nešto niži od standardne Farrarke. One su pčelaru davale razne mogućnosti. Primjerice, postavljanjem polunastavka iznad plodišta ostajalo bi više prostora za leglo i matica bi se manje blokirala. Ako je razmak između poluokvira ostao veći, pčele bi produbile

stanice saća i nije bilo potrebe za matičnom rešetkom, poluokviri bi bili prepuni meda, a plodište slobodno za zaledu. Na taj način djed je proizvodio med u saću u tzv. "boksesima". Naravno, i iznad medišnog prostora moglo se postaviti polunastavak, pa bi na dobroj paši ta košnica doista "čvrsto stajala na zemlji"!

Pri opisu okvira nikako se ne smije zaboraviti pregrada koja dolazi nakon zadnjeg okvira. Bila je nešto veća od okvira kako bi se mogla pomicati s njihovim dodatkom ili oduzimanjem iz košnice. Donja četvrtina je bila preklopiva, pa se strugačem u proljeće mogla očistiti podnica bez vađenja okvira. Međutim, vrlo važno je bilo staklo ugrađeno u nju. Budući da su sa svake strane košnice bila vratašca, njihovim otvaranjem bi se kroz staklo zadnje pregrade moglo točno odrediti stanje u košnici i na vrijeme se moglo reagirati proširenjem pčelca. Ponekad se i na zadnjem okviru znalo naći legla, a možda i ugledati maticu. Zadnja pregrada se malom polugom mogla učvrstiti tako da se pri selidbi ne pomiče.

LETA

Leta na ovoj košnici su vrlo praktično postavljena. Glavno veliko leto vodi prema većem dijelu košnice u kojem je medište. Plodište je opremljeno s dva manja leta. Jedno naprijed i jedno natrag. Tako je pčelar, ovisno o prilikama, njihovim otvaranjem i zatvaranjem do neke mjere mogao sprečavati rojevni nagon. Evo, opisa nekoliko mogućnosti.

1.Ako bi pčelac prezimio u medišnom (većem) dijelu, po proljetnom razvoju, matica s dijelom legla premješta se u manji (plodišni) prostor. Pčele i dalje ulaze na glavno leto i dio proljetne paše ostavljaju u medišnom dijelu, pa se matica manje blokira ako je unos nektara i legla obilan.

2.Ako bi pčelac prezimio u plodišnom dijelu, u trenutku kada taj dio postaje premalen, zatvara se prednje leto plodišta i sve pčele prisiljene su ulaziti na glavno medišno leto. Uz rasterećenje plodišta jednim ili dvama okvirima zatvorenog legla, znatno se smanjuje opterećenje plodišta nektarom i peludom

u jeku proljetne paše, pa matica i dalje nesmetano povećava leglo.

3.Ako pčelar primijeti početak rojevnog nakona, u plodištu otvara zadnje leto i na pregradnu matičnu rešetku postavlja mrežu. Sve stare pčele koje izadu na zadnje plodišno leto, vraćaju se na glavno leto i znatno rasterećuju maticu u plodišnom dijelu, koja ostaje samo s mladim pčelama i znatno se smanjuje rojevni nagon, pa će počeci matičnjaka biti porušeni. Za to vrijeme velik broj pčela u medišnom dijelu, neopterećen prehranom legla, donosi velike količine nektara.

4.Ako pčelar želi, usred paše može mrežu zamijeniti lesonitom i dodati tek zaležen okvir ili matičnjak, koji će zbog velike količine pčela i nektara bitiobilno hranjen. Nakon paše, postojat će dva pčelca koji se opet mogu spajati ili odvajati u novu košnicu.

ZA KRAJ

Koliko je ova košnica korisna, a koliko samo ukras u vrtu, prosudite sami. Nitko od nas koji sudjelujemo u njezinoj obnovi i ne očekuje da postane ekonomski važna, nego da ostane zapamćena za nove generacije pčelara. Naime, ova košnica je povjesna činjenica, a svaka takva činjenica povećava znanje o pčelarstvu i stoga smatramo da je treba očuvati.

Nekada je u Petrinji bilo mnogo krizmanki, a pčelari su dobivali profitabilne količine pčelinjih proizvoda, što neki mogu i potvrditi. A sada - sve košnice svijeta ne mogu nadomjestiti nedostatak medonosnog bilja i klimatske nepogodnosti, koje su sve češće. Još se sjećam priča o ukusnom bundevinom medu, na kojem su pčele odlično prezimljavale, no Petrinja više nije poljoprivredno područje, a i okolne monokulture ne povećavaju nektarnu raznolikost i izdašnost.

No, tko zna, možda je baš sada ponovno došlo vrijeme krizmanke za sve koji se ne namjeravaju profesionalno baviti pčelarstvom, ali ipak žele imati viškove pčelinjih proizvoda kako bi povećali svoja primanja.

Nadam se da će vas o tome moći obavijestiti već sljedeće zime.

Primjena pčelinjeg otrova i matične mlijecu u neurorehabilitaciji

Pčelinji otrov potiče izlučivanje kortizola, hormona nadbubrežne žlijezde i na taj način djeluje protuupalno. Možemo reći da je prirodni kortikosteroid. U neurorehabilitaciji ga koristimo pri upalnim stanjima kao što je upala zglobova, reumatoидни artritis, multipla skleroza, polineuropatijska oštećenja vidnog živca, edem živčanog tkiva i slično.

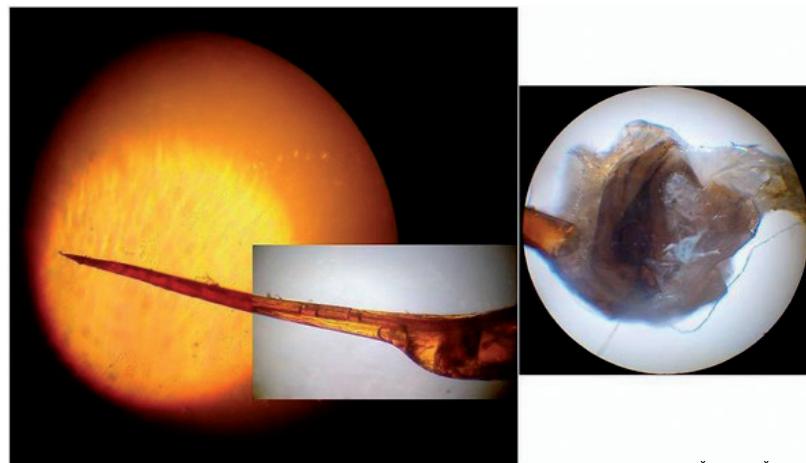
Neurorehabilitacija je skup medicinskih postupaka za poboljšanje kakvoće življjenja i radne sposobnosti nakon ozljede ili bolesti živčanog sustava, tj. mozga, leđne moždine i živaca.

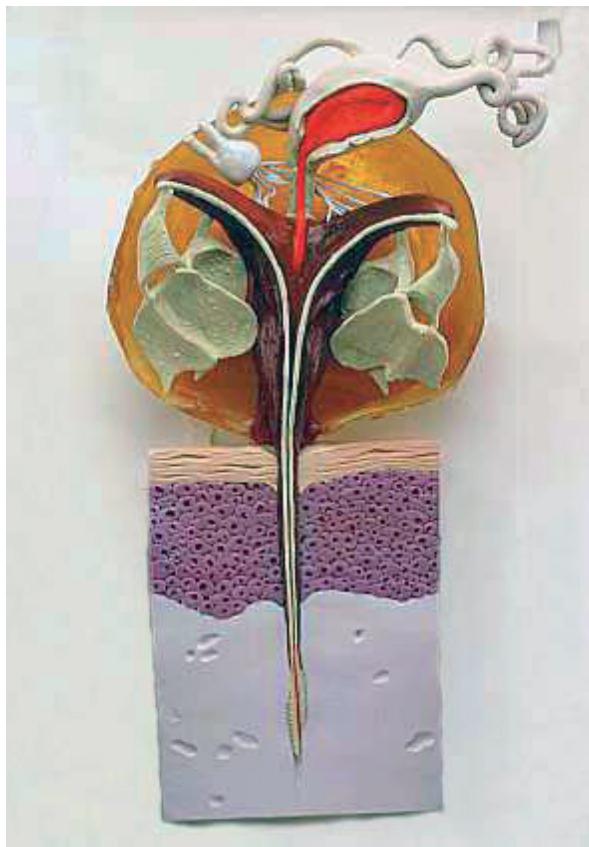
Važno je znati da baš sve vezano za naše tjelesne, motoričke i umne sposobnosti odražava stanje živčanog sustava, odnosno da njegovo oštećenje umanjuje naše umne i tjelesne sposobnosti. Najčešća oštećenja živčanog sustava su ozljede, moždani udar, prijelomi kralježnice, multipla skleroza, dijabetes itd.

Metode neurorehabilitacije su razne. Najčešće se koristi klasična fizikalna terapija. U obzir još dolaze primjena vitamina i minerala, magnetska stimulacija mozga, akupunktura, stimulacija mišića i živaca, biofeedback, hipebarična komora, homeopatija, ali i apiterapija.

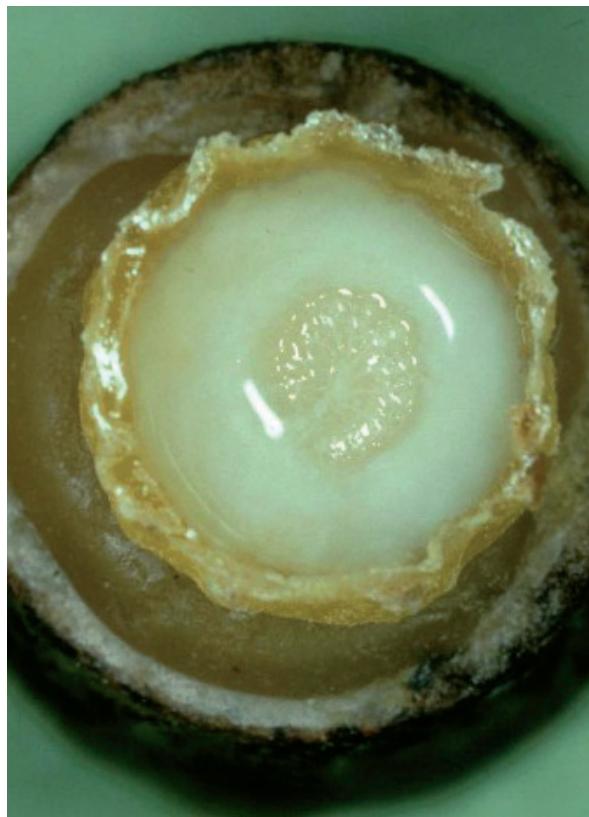
Integralna neurorehabilitacija je moj originalni terapijski protokol sastavljen prema načelima integralne medicine koja zauzima stajalište da se najbolji rezultati u liječenju mogu postići obuhvaćanjem različitih terapijskih pristupa, a ne inzistiranjem samo na jednom. U njemu se koriste različiti terapijski postupci, među ostalim pčelinji otrov i matična mlijecu.

Pčelinji otrov je, kao što znamo, izlučina pčele radilice, gusta žučkasta tekućina kisele reakcije, a sadržava mnoštvo enzima, bjelančevina i aminokiselina. Najvažnije bioaktivne tvari su: apamin, melitin, fosfolipaza, hijaluronidaza. Pčelinji otrov potiče izlučivanje kortizola, hormona nadbubrežne žlijezde i na taj način djeluje protuupalno. Možemo reći da je prirodni kortikosteroid. U neurorehabilitaciji ga koristimo pri upalnim stanjima kao što je upala zglobova, reumatoидни artritis, multipla skleroza, polineuropatijska oštećenja vidnog živca, edem živčanog tkiva i slično. Bolesti u liječenju kojih pčelinji otrov može biti koristan svakim je danom sve više, a njihov se popis može naći na internetskoj stranici : www.holisticmd.org. Aplicira se otrov iz žive pčele ili otrov iz ampule injekcijom. Liječenje traje 8 tjedana do 6 mjeseci, a otrov se daje 2-3 puta na tjedan. Općenito postoji velik strah od aplikacije pčelinjeg otrova, najviše zbog moguće alergijske reakcije, odnosno anafilaksije koja može biti fatalna. Međutim, samo 1% ljudi alergično je na pčelinji ubod. Prije početka liječenja uzmu se podaci bolesnika, koji obično ima prethodno iskustvo s pčelinjim ubodom. Ovisno o reakciji, terapija se provodi ili se od nje odustaje. Također, odmah se može aplicirati ubod jedne pčele. Nakon 20 minuta pokazat će se jasna reakcija. Pri ruci treba imati antišok terapiju te sirup s antihistaminičkim lijekom (Dimidril ili slično). Unatrag 7 godina, koliko radim ovu terapiju, nisam nijedanput imala pojavu anafilaksije. Ako je reakcija na prvi ubod bila neprimjerena, daljnja terapija se nije provodila i tako su se izbjegle neugodne posljedice. Osim alergije, druge nuspojave nisu opisane. Smatram kako je strah od liječenja pčelinjim otrovom pretjeran

MODEL PČELINJEG UBODA

MATIČNA MLJEĆ U MATIČNJAKU

te da uvijek treba pokušati ako ne postoje podaci o prethodnoj alergiji.

Terapijska iskustva mojih pacijenata liječenjem

pčelinjim otrovom su odlična: većini bolesnika s upalom zglobova i multiplom sklerozom ovo je liječenje pomoglo.

Matična mlijec drugi je pčelinji proizvod kojim se koristim u neurorehabilitaciji. Kao što znamo, matična mlijec ima biostimulativni učinak u ljudskom organizmu. Upotrebljavam ju u programu integralne neurorehabilitacije djece i odraslih s oštećenim mozgom, zajedno s medom, propolisom i peludom kao važan izvor aminokiselina koje su potrebne za razvoj i regeneraciju mozga. Primjena matične mlijeci istodobno s drugim metodama značajno potiče usporen razvoj mozga/znatno usporava rad mozga, što se izvana očituje u poboljšanim motoričkim i kognitivnim sposobnostima te u razvoju govora. Unatrag 3 godine, koliko provodimo program integralne neurorehabilitacije, većini invalidne djece ublažen je invaliditet od 70-90% na 20-30% te ih pripremamo za normalan život i školovanje. Naše uspjehe u neurorehabilitaciji djece invalida može se vidjeti na www.youtube.com, ključna riječ: integral neurorehabilitation. Snimali smo ih kamerom prije i poslije tretmana tijekom jedne godine te je običnim opažanjem vidljivo u kojoj mjeri su napredovali, i to zahvaljujući prirodnim metodama liječenja. Njihov napredak u motorici, inteligenciji i govoru možemo zahvaliti isključivo prirodnim metodama liječenja, koje primjenjene zajedno potiču rast i razvoj mozga, čime se ispravljaju prethodna moždana oštećenja. Na kraju možemo istaknuti da su pčelinji otrov i matična mlijec vrijedne ljekovite tvari kojima se znatno poboljšava zdravlje.

Također smatramo da bi se tijekom izobrazbe liječnika trebalo više isticati prirodne metode liječenja, čime bi se upotpunila moguća rješenja za bolesne, i time bi se pridonjelo visoko tehnologiziranoj medicini, koja je zanemarila mnoge jednostavne i jeftine, a istodobno učinkovite načine liječenja.

**KRALJEV
MED**

Otkupljujemo sve vrste sortnog meda, kao i višesortni mješani med i med u saču, te propolis i cvjetni prah.
Plaćanje u roku 30 - 90 dana.

Kralj Bar-Vil d.o.o.
Ljudevita Gaja 8, 10290 Zaprešić,
Hrvatska

Tel.fax: +385 1 33 53 895
Gsm. + 385 98 31 25 13

Damir Rogulja, pčelar i
stručnjak za
komunikaciju sa medijima

Radionica HPS-a - pčelarska društva u komunikaciji sa medijima

I. dio

Mnoga naša društva organiziraju natjecanja, pčelarske izložbe, skupne prodaje meda i slično. Namjera je popularizirati potrošnju meda i ostalih pčelinjih proizvoda.

Da bismo bili još uspješniji, pokušat ću u nekoliko nastavka opisati radnje koje bismo trebali obaviti da takve akcije (događaji) budu još uspješnije.

Ovaj tekst bi mogao biti priprema za buduće radionice na kojima bismo sa zainteresiranim kolegama raspravili o simulaciji ili stvarnoj pripremi i organizaciji jednoga pčelarskog događanja.

Postavili bismo plan i program događaja, a na radionici bismo intenzivno komunicirali s medijima uoči same akcije, tijekom njezine realizacije i nakon nje. Pokušali bismo izraditi i cjelogodišnju strategiju komuniciranja s medijima jednoga pčelarskog društva. Obuhvaćala bi sudjelovanje članova udruge u tematskim emisijama ili napisima u medijima koji njeguju prirodne, ekološke ili ruralne teme u sredini u kojoj udruga djeluje.

Da bismo u tome bili uspješni prije svega moramo izraditi i voditi adresar medija i novinara.

U sredini u kojoj djelujemo sigurno postoje radijske postaje koje se slušaju, novine koje se čitaju i televizijski program koji se gleda. To vrijedi jednako za male i za velike sredine. Za početak potrebno je sastaviti popis medija s adresom, telefonima, električnim adresama i sl. U popis unosimo imena autora i urednika koji se bave prirodom, ekološkim ili ruralnim temama. To su ljudi s kojima je moguće suradivati. Unosimo i teme pojedinih novinara. Tako ćemo vidjeti kojim temama daju prednost. U prvom kontaktu to zna biti jako važno, jer je lako povezati sve ekološke teme s pčelarstvom. U izradi adresara sudjeluju svi članovi društva, a podaci se prikupljaju na jednome mjestu (datoteka), uglavnom na kompjutoru nekog od članova društva.

Istodobno s izradom adresara medija i novinara, animiramo medije za nastupe naših članova u njima te izrađujemo plan nastupa u medijima.

Uz nesumnjivu ljubav koja nas veže za pčelarstvo za svaki medijski nastup potrebno je pripremiti se. To vrijedi i za prvi kontakt s predstavnicima bilo kojeg medija. Potrebno je odrediti temu ili teme o kojima bismo javno željeli govoriti. Naravno, postoji razlika između tiskanih i električnih medija, o čemu ćemo u nastavku reći nešto više. No, osnovno je da imamo jasnu predodžbu o tome što od pojedinog medija očekujemo te da to jasno prenesemo svojem sugovorniku u mediju. To vrijedi i kad se ugovara niz javljanja (napisa) ili kada se radi samo o izvještaju s nekog našeg natjecanja ili neke druge društvene

aktivnosti. Ovo je ujedno vrijeme kada udruga treba izabrati svojeg glasnogovornika i skupinu (za informiranje) koja će suradivati na aktivnostima odnosa s javnošću.

Pri izboru te skupine treba znati da se nitko od nas nije rodio s tajnom sposobnošću da "osvaja" medije. Radi se o vještini koja se, uz malo komunikacijskog talenta, stječe učenjem i radom i zato je potrebno izabrati pojedince koji se žele uvježbati i provoditi planove medijske realizacije.

Medijski prostor osvaja se vrlo lako skandalom i nekom kriminalnom radnjom. Teme iz svakodnevnog života mnogo su manje uspješne. Prostor u medijima može se i kupiti oglasom ili sponsoriranim reportažama i prilozima. Ali, za besplatni prostor potrebno je uložiti golem trud. Potrebno je smisliti kvalitetne teme i sadržaje, a u kvalitetnu pripremu valja uložiti puno rada i vremena. Pojedinac mora biti svjestan da ništa ne dolazi na pladnju. I, naravno, treba biti spreman na osporavanje i omalovažavanje svog medijskog istupa od pojedinaca iz vlastite sredine. Među nama, kao i drugdje, uвijek ima generala poslije bitke i to ne treba previše uzimati srcu.

A da bismo bili uspješni u medijskoj prezentaciji od velike je važnosti izraditi arhiv tekstova o upotrebnim vrijednostima pčelinjih proizvoda u prehrani, sportu, zdravlju, blagovornim učincima na pojedine bolesti i bolesna stanja.

Dobro je arhiv složiti po temama, autorima, zanimljivim citatima i mislima pojedinih društvenih autoriteta kao što je često citirana misao A. Einsteina da će svijet nestati u roku četiri godine od nestanka pčela. No, nije dobro pretjerano se koristiti tudi mislima. One mogu biti samo vodilja vlastite priče, a dobro sređen arhiv, bez obzira na veličinu, može znatno pomoći u medijskoj komunikaciji.

Čitatelja valja navesti da tekstove pročita ili sasluša. U medijskom nastupu treba težiti jasnoći i konciznom iznošenju tema. Tehnologija pčelarenja, pčelinje bolesti ili drugi problemi koje nas znaju zadesiti, svakom će pčelaru biti iznimno važni, ali šira javnost za to nema puno razumijevanje. Ali, ako se potrudimo pa iz obilja literature izdvojimo bisere o zdravstvenim vrijednostima pčelinjih proizvoda, ako uspijemo "složiti priču" o medu koji, pri redovitoj upotrebi naš organizam pretvara u savršeno podmazan stroj, onda imamo mogućnost privući pozornost, a krajnja posljedica povećana je potrošnja meda.

Vrlo je važno zapamtiti kako se med uzima, a još važnije je slušateljima, gledateljima i čitateljima prenijeti razloge redovite potrošnje pojedinih pčelinjih proizvoda, poglavito meda.

Često se čuje - "pa mi doma koristimo med". I onda se u razgovoru pokaže da teglica koja je kupljena prije više mjeseci još стоји na polici, neotvorena. Od takvog korištenja meda nema koristi. Slično bi bilo da se uz automobil kupi kanta od 5 litara motornog ulja i da se ta kanta vozi godinama u prtljažniku s objašnjenjem "pa koristim ulje". Pitanje je da li bi nakon 5-6 godina, tijekom kojih se ne bi mijenjalo ulje, automobil uopće bio u voznom stanju, a i ulje u kanti bi za to vrijeme izgubilo dio svojstava. Takvu usporedbu mnogi bi shvatili. Na nama je da ih uvjerimo da će i njihov organizam biti mnogo zdraviji ako će ga svaki dan "podmazivati" sa 2-3 žlice meda. Naglasak je na SVAKI DAN. Razloga ima na stotine - zubi i zubno meso će biti zdraviji, probava i stolica redovita, metabolizam uspešniji, najveći organ - koža elastičnija i zdravija, otpornost na virusne, bakterije, karcinom, alergije se pojačava. Tijelo će biti zdravije, a duh vitalniji.

Sredstvo kojim ćemo posebno skrenuti pozornost na svoj rad i teme koje bismo željeli iznijeti u javnost jest: organizacija, pripremanje i izvođenje akcija (dogadanja, - natjecanja, humanitarnih aktivnosti i sl.) .

Postoji niz sitnih koraka koji će na kraju dovesti do uspešne provedbe takvog projekta. Za primjer sam uzeo ovogodišnje 5. međunarodno ocjenjivanje kvalitete meda Zzzagimed. Dio plana aktivnosti je i ekipa koja će događaj ostvariti. U konkretnom slučaju to su bili odbori natjecanja (4) i Tehnička komisija, koja je vodila samo natjecanje.

OKVIRNI HODOGRAM ZAGIMEDA 2007.

- Prikupljanje uzoraka od 01.10 do 21.10.2007.
- Priprema i šifriranje uzoraka 22.10.2007.
- Fizikalno-kemijska analiza uzoraka na PBF-u od 22.10.2007. do 23.11.2007.
- Organoleptičko ocjenjivanje najkasnije do 15.12.2007.
- Definiranje programa dodjele - predavači, izvođači, voditelji ... do 15.11.2007.
- Definiranje teksta za Zbornik između 1. i 15.11.2007.
- Izrada priznanja tjedan dana nakon organoleptičkog ocjenjivanja.
- Izrada Zbornika tjedan dana nakon organoleptičkog ocjenjivanja.
- Animacija kolega za prodaju za trajanja skupa DANI MEDA u prosincu ove godine.
- Animacija za doniranje meda i kušanje uzoraka u sklopu DANI MEDA
- Priprema izložbe i degustacije uzoraka iz konkurenčije 2007. do 31.11.2007.
- Informacije i konferencija za novinstvo - prva informacija po završetku prikupljanja, druga na konferenciji za novinstvo nakon organoleptike.
- Dodjela priznanja u sklopu skupa DANI MEDA u suradnji s Gradskim uredom za poljoprivredu i šumarstvo i uz potporu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva.

ŠTO TREBA NAPRAVITI ZA ZAGIMED 2006.

- Poslati pozive svim dosadašnjim sudionicima.
- Otići do dekana PBF-a.
- Odrediti vrijeme i prostor za proglašenje i izložbu.
- Primiti i pripremiti uzorke te ih šifrirati i unijeti natjecatelje u bazu podataka.
- Nabaviti 5-6 kašeta i oko 140 bočica s poklopциma.
- Pripremiti ocjenjivačke listice.
- Dostaviti uzorke na PBF.
- Napraviti fizikalno-kemijsku analizu na PBF-u.
- Organizirati Organoleptiku na PBF-u.
- Oblikovati informaciju za novinare i pozivnicu za konferenciju za novinstvo.
- Obavijestiti javnost o Zagimedu, rezultatima i podjeli priznanja (konferencije za novinare).
- Srediti rezultate - senzorika, fizikalno-kemijski i rezultati peluda te ih pripremiti za objavljivanje.
- Pripremiti i tiskati Zbornik s rezultatima prema sortama i plasmanu, te s dogovorenim prilozima.
- Napraviti priznanja za natjecatelje i tiskati ih.
- Pripremiti posebna priznanja za 5-tu godinu Zagimeda.
- Napraviti posebna (gravirana) priznanja za najbolji domaći i najbolji strani med, te za sva prva mjesta u kategorijama (šampione sorti).
- Pronaći dvoranu i organizirati program dodjele.
- Napraviti pozivnicu za svečanu podjelu priznanja i poslati je sudionicima i VIP gostima.
- Napraviti plakat 70 x 100 cm.
- Sazvati sastanak Organizacijskog odbora.
- Poslati pozivnice novinarima i obavijestiti ih o konferenciji za novinstvo nakon senzorike.
- Dogovoriti hranu za ocjenjivanje i koktel na proglašenju.
- Organizirati program dodjele (koncert, predavanja ili sl.).
- Izraditi oko 200 programa za predavanje.
- Izraditi Objavu za medije i uz Zbornik je poslati na oko 100 adresa.

Naravno, ne mora se sve planirano i ispuniti. Također ima poslova koji se moraju obaviti, a nisu bili predviđeni planom aktivnosti. Tako je ovogodišnji Zzzagimed bio dio DANA MEDA, koje je organizirao Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo Zagreba. Nesretna okolnost je bila što je Ured svečanost proglašenja pobjednika, kao i datum izlaska Zbornika pomaknuo 15 dana unaprijed, pa da nije bilo plana, bili bismo u nemogućoj misiji, a ovako smo gotovo sve odradili bez najmanjeg problema. Inače, DANI MEDA bili su pravi festival meda, na kojem je u tri dana trajanja na glavnem zagrebačkom trgu, Trgu bana Jelačića, svoje proizvode prodavalo više od 50 pčelara iz kontinentalnog dijela zemlje. Na otvorenju smo imali promociju Zbornika ovogodišnjeg natjecanja Zzzagimed i proglašenje šampiona, što nije bilo planirano. No, bez plana čovjek je stalno u strci s vremenom. Također, moguće su nepotrebne napetosti u ekipi, a krajnji rezultat, unatoč uloženom naporu, može biti loš.

prof. Matija Bučar,
pčelar iz Petrinje

Velecvjetni kukurijek, *Helleborus niger L. ssp macranthus (Freyn) Schiff.*

UGROŽENA MEDONOSNA BILJKA

Ta biljka spada u porodicu žabnjaka (Ranunculaceae). U narodu se spominju još nazivi: crni kukurijek, božićnjak, snježnica, čemeričica.

Podrijetlom je to europska biljka ograničene rasprostranjenosti, koja raste od južnih dijelova Alpa, kroz sjeverozapadnu Hrvatsku, pa do dinarskog područja.

Spada među vrlo ugrožene biljke, koje nestaju u prirodi zbog pretjeranog branja.

Biljka ima veće listove bez sjaja, stršeće zupce te velike, bijele cvjetove, promjera do 10 cm. Prizemni

listovi su na dugim peteljkama i prezimljaju. Cvjetovi su uglavnom crvenkasti. Sastoje se od pet velikih režnjeva čaške, poput vjenčića, a laticice ocvijeća su preobražene u mednice ili nektarije cjevastog oblika i žute boje, kao uostalom kod svih žabnjaka.

Naziv kukurijek za rod potječe od dlanasto razdijeljenih listova, koji u nekim vrsta kukurijeka podsjećaju na perje kokota, a kokot kukuriječe. Stručni naziv Helleborus starogrčkog je podrijetlja (heleboros), a osim za kukurijek, upotrebljavao se za bijelu čemeriku (Forenbacher, 1995).

Šuma se ističe posebnom ljepotom kad u najranije proljeće cvate crnjuša, velevjetni kukurijek, Blagajev likovac i trobrida žutilovka. Velecvjetni kukurijek voli vapnenačko tlo i prisojna mjesta. Raste u brdskom području, osobito u šumama hrasta medunca i crnoga graba, u brdskim bukovim šumama, na brdskim livadama i među grmljem. U kontinentalnoj Hrvatskoj poznati su lokaliteti na Papuku, Žumberačkom gorju i Zagrebačkoj gori (Nikolić, 2005).

U literaturi se može pronaći da pčelama daje pelud i nešto manje nektara. Zbog vremena kada cvjeta, od siječnja do ožujka, sav unos s te biljke odlazi na uzgoj prvog pčelinjeg legla.

od 1955.

**OTKUPLJUJEMO RAZNE
VRSTE MEDA I PROPOLIS.
PLAĆANJE PRI ISPORUCI
NA ŽIRORAČUN.**

**CIJENA PO DOGOVORU
(ANALIZA, PRIJEVOZ, PDV, KOLIČINA)**

Tina Ujevića 7, Velika Gorica
tel. 01/6216-444
mob. 098/351-090

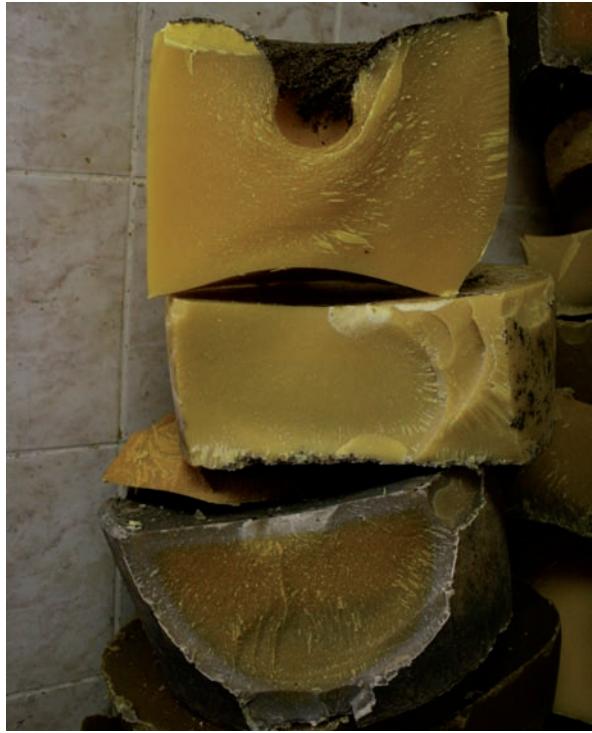

Vedran Lesjak,
urednik časopisa
Hrvatska pčela i
pčelar hobista

Život s pčelinjim voskom

Nakon nekoliko godina rada kod jednog od najvećih njemačkih preradivača pčelinjeg voska odlučili su se vratiti u rodnu Koprivnicu i pokrenuti isti posao. Sada, nakon više od dvadeset godina prerade voska u Hrvatskoj mogu reći da su postali prepoznatljivi u čitavoj zemlji. Vjerojatno pogadate o kome će biti riječ. Da, govorit ćemo o obitelji Repić i njihovu obrtu za vosak i pčelarstvo, VIP-2.

Obitelj Repić pokrenula je obrt za preradu voska krajem sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Kako je u to vrijeme na području bivše države postojalo nekoliko velikih tvrtki specijaliziranih za proizvodnju opreme za pčelarstvo, a u Hrvatskoj je

DVA GORNJA VOSKA SU PATVORENA

to bila Pčelarska centrala, početak im nije bio lagan. Odlazak Pčelarske centrale u stečaj početkom devedesetih godina omogućio je brz razvoj nekim tvrtkama specijaliziranim za pčelarstvo, tako i njima. Danas njihov obrt obavlja potpun proces prerade voska, od otkupa, odnosno zamjene za satne osnove od pčelara, preko prerade, do proizvodnje satnih osnova i ukrasnih svijeća od pčelinjeg voska. U sklopu svoje male tvornice imaju i trgovinu pčelarskim priborom. Jedni su od pet registriranih preradivača voska u Hrvatskoj.

Da je dugo godina potrebno da se upoznaju karakteristike voska, uvjerio me gospodin Repić, i to koristeći samo sjekiru. Na više koluta voska, koje

AUTOKLAV = STERILIZATOR

je dobio od pčelara u zamjenu za satne osnove, pokazao mi je koji je vosak kvalitetan, a koji nije, zašto boja voska nije presudna pri utvrđivanju kvalitete i na koje sve ideje dolaze pojedini pčelari da bi povećali količinu voska.

Kako mi je pokazao, struktura voska na prijelomu mora biti umjerenog zrnata. Ako kolut pukne glatko, odnosno ako je na njegovu prijelomu struktura glatka ili preznata, u njega su najvjerojatnije dodane primjese. Nakon svih ovih godina rada s voskom već po zvuku lomljenja može zaključiti koji je u redu, a koji je barem sumnjiv. Gospodin Repić napominje da je tamna boja voska karakteristika starijeg voska, te da ne mora značiti da nije u redu. Kada takav kolut voska prelomite, vidjet ćete da su mu samo rubovi tamniji dok je u sredini i dalje žute boje. Jedna od

KOTAO ZA TALOŽENJE (U POZADINI) I STROJ ZA IZVALAĆENJE VOSKA

STROJ ZA FINALIZIRANJE VOSKA

karakteristika voska jest da poprima boju peluda s pčelinje paše. Tako sam imao prigodu vidjeti i kolut voska narančasto crvenkaste boje, koju je dobio po peludu od amorce.

Što sve pojedini pčelarima pada na pamet, te na koje sve načine povećavaju količinu svojega voska, mogao sam se uvjeriti i sam. Do tada sam mislio da su to samo priče. Tada je gospodin Repić pred mene donio veliki prepolovljen kolut voska, iz kojeg je virio nekoliko kilograma težak kamen, umotan u PVC vrećicu i omotan čeličnom žicom koja je najvjerojatnije služila da drži kamen u sredini voska sve dok se on ne ohladi i stvrdne. Ovo ne bih dalje komentirao, a vjerujem niti vi, dragi čitatelji.

Pčelari se često žale na lošu kvalitetu satnih osnova, kaže gospodin Repić. Mi vosak samo preradujemo, i ako nam se neki vosak čini sumnjiv, ne preuzmemo ga ili pčelru ponudimo preradu iz vlastitog voska.

Početak prerade voska njegova je nabava, no prvi korak unutar pogona njegovo je usitnjavanje, pa topljene i sterilizacija u autoklavu na 120 °C tijekom tridesetak minuta. Tolika temperatura je potrebna da se unište spore uzročnika raznih bolesti, a najviše zbog uzročnika američke gnjiloće, koje se ne unište pri topnjenu voska kod pčelara, jer se nikad ne postigne potrebna temperatura.

Kada je sterilizacija gotova, pomoću cijevi i crpke tekući vosak premješta se u spremnik, u kojem takav vosak stoji 24 sata. U tome spremniku vosak miruje na temperaturi od 80 °C. Nakon 24 sata čestice prljavštine padnu u konusno dno spremnika, i vosak je spreman za daljnju preradu.

Vosak se tada iz spremnika za taloženje premješta u stroj za izvlačenje glatkog traka voska. To je stroj u kojem vosak pomalo poprima oblik satnih osnova, ali bez otiska saća. Preko valjka koji je umočen u

tekući vosak, dobiva se prva traka voska za daljnju preradu debljine oko 4-5 mm. Tako namotan vosak na bubenju spreman je za nastavak prerade, odnosno za završnu izradu satnih osnova. Ovaj dio faze, ujedno im je i "usko grlo" cijelokupne proizvodnje, te najavljuju njegovu skoru modernizaciju.

Sada se namot voska stavlja u stroj u kojem traka voska prolazi između valjka koji vosku daju završni oblik. Osim što izrađuju dna budućih stanica sača, valjci istodobno stanjuju ulaznu traku voska na trećinu njezine početne debljine. Valjci imaju mogućnost pomicanja, pa se izrađuju satne osnove različite debljine. Isti stroj ima funkciju rezanja satne osnove na duljinu i širinu koja mu se postavi prije početka proizvodnje, a prema tipu okvira kojima je buduća satna osnova namijenjena. Koliko ta proizvodnja mora biti precizna pokazuje i to da se

svako malo pod jakim svjetлом nadzire izgled dna stanica na satnim osnovama. Ako nešto ne valja, takve satne osnove ponovno se tope. To je važno zato što kod svake pogreške na satnoj osnovi pčele grade trutovsko, a ne radiličko sače.

Nakon nekoliko sati provedenih uz vrijednu obitelj uvjerio sam se da je to mukotrpna, ali lijepa i zanimljiva proizvodnja koja svakim danom postaje sve zahtjevnija, jer je na tržištu sve više sirovine koja nije pogodna za proizvodnju osnova. Za kvalitetnu satnu osnovu potrebni su kvalitetni strojevi, ali prije svega kvalitetna sirovina, sposobnost prepoznavanja patvorine i hrabrost prerađivača da nekim pčelarima predlože da se bave nečim drugim.

FOTO: V. LESJAK

Humanitarna akcija za obitelj Ivice Prilike

Pčelari Pčelarske udruge "Bagrem" pokrenuli su humanitarnu akciju za pomoć svojem članu Ivici Priliki.

U posljednja tri mjeseca, koliko traje akcija, prikupljeno je 32.990,06 kuna, obitelji je predano 5.460,00 kn, a preostalim novcem otplaćuje se kredit kojim je započeo izgradnju punionice meda.

Obitelj Ivice Prilike živi i djeluje kao pčele u košnici, te zaslužuju pomoć i zahvalni su na njoj.

Odbor za prikupljanje pomoći najsrdičnije zahvaljuje u ime Ivice i njegove obitelji svima koji su se na bilo koji način uključili u akciju, kao i svima koji će to učiniti.

Do sada su novčanu pomoć dali:

Članovi PU „Bagrem“ iz Đurđevca, Gradsko poglavarstvo Grada Đurđevca, „Drava“ Đurđevac, Komunalije „Đurđevac2“, Krunoslav Gabričević, Tomislav Bakija, Algraf - trgovina, „Bobe“ Đurđevac, ČIS Štefanec, Marija Perić, Blaž Dretar, Anto Galić, Safer Delić, Ivan Sabolić, Dubravka Štrucelj, Vladimir Jarni, Davor Čavar, Renata Treska - Čakovec, MBC - Zdravko Radiković, Ordinacija opće medicine Ante, Višnja Antolić, Trgovinska uplata - Zagreb, Martina Luketina, D. Vuković, Pčelarsko društvo „Lipa“,

Jasna Vičević Martinović, Dražen Koščić, Pčelari Virja, Igor Stojović, Maturanec Vlado, Petar Ivandija, Nikola Višić, Dragutin Keser, VM2 d.o.o, Medo flor d.o.o., Ivka Križ, Milanko Barać, Stjepan Nikšić, Helena Plavec Balažić, Krešimir Caba, Domagoj Caba, Stjepan Križanić, Dušan Milakara, Igor Bajs, Mladen Gunjević, Nikola Rustan, Ivan Strancarić (DEDA), Nenad Strižak, Stjepan Žeželj, Ante Šavun, Jovan Vignjević, Josip Derniković, Krešimir Švab, Slavko Ivković, Veljko Zelčić, Marko Vidović, Robert Gebert, Josip Črgar, Teodora Dubravac, Darko Pokos, Andjelo Pikutić, Mato Iđočić, Martin Petričec, Darko Zvonar, Tomo Vrban, Vatroslav Vrban, Ivan Puškarić, Lovro Krnić, Nemanja Vlahović, Zdravko Vojković, Danica Belinić, Drago Benković, Ivan Pavlović, Slavko Maligec, Josip Prusec, Dragutin Volarić, Dragutin Mikuljan, Marijana Sedlar, Milan Bandić - gradonačelnik, Obrt - Bilić, PIP d.o.o., Medin san d.o.o., Košnica - Josip Dolenc.

Osmeročlanoj obitelji bolesnog Ivice, koji vodi bitku za život, i dalje treba pomoći, pa se akcija nastavlja. Svima želimo sretan Božić i uspješnu 2008. godinu uz pčelarski pozdrav, medno.

Predsjednik Odbora humanitarne akcije
Marijan Panić

Pčelari se pripremaju za sadnju medonosnog bilja

Pčelarske udruge Vukovarsko - srijemske županije dogovorele su suradnju sa Srednjom poljoprivrednom šumarskom školom iz Vinkovaca. Naime, pčelari su uočili da odumire ukrasno, ali i medonosno drveće kao što je evodija, sofora, kelerajterija te katalpa (potječu iz Azije), a to se drveće po parkovima sadi već više od 50 godina. Ono nestaje dijelom zbog starosti, dijelom zbog urbanizacije. No, kako bi se nadoknadio nedostatak, ali i proširila površina, pčelari su predložili djetatnicima škole za buduće šumare da u svojem rasadniku počnu saditi, iz sjemena i reznica navedeno medonosno bilje.

Škola je preuzela obvezu da proizvodi stanice, jer ima uvjete i prostor, a pčelari moraju osigurati kvalitetno sjeme, ali i poslije toga da sadnice ne sade samo po svojoj županiji, nego diljem Hrvatske, gdje za to ima uvjeta. Za početak se počelo s evodijom, te će se stotinjak sadnica podijeliti pčelarima već na petim Dalmatama u Vinkovcima, koji će se održati drugi vikend u ožujku 2008. godine. U sklopu Vinkovačkih dana održat će se i stručno predavanje o tom specifičnom drveću, jer cvjeta u vrijeme kada nema druge paše, a bogato je i peludom. No, i šumari imaju jedan slatki problem! Iz Italije su dobili 6 LR košnica, vrcaljku, kante za med i ostalu opremu. Srednjoškolci su za pomoć zamolili pčelare, jer kako su rekli, na jednome sastanku, „ako nema šuma, nema ni pčela, a može i obratno“.

Pčelari Vukovarsko - srijemske županije osnovali su i pčelarsku zadrugu u Vinkovcima. Na atraktivnoj lokaciji zadruga je kupila 1218 četvornih metara gradevinskog zemljišta, gdje planiraju sagraditi objekt prema sustavu HACCP. Za početak dobili su montažni objekt iz prognaničkog naselja Blace-Rokovci, te ga planiraju postaviti na zemljište da se imaju gdje sastajati te da im ono služi kao privremeno skladište, dok ne sagrade novi objekt. U sklopu zadruge namjeravaju napraviti i mali arboretum medonosnog drveća, koje cvjeta od siječnja do rujna.

KOŠNICE IZ DONACIJE

Možemo li utjecati na povećanje potrošnje meda u Hrvatskoj?

Jedan od izrazito velikih problema hrvatskog pčelarstva jest veoma niska domaća potrošnja meda. To se govori već godinama. I unatoč organiziranju brojnih natjecanja, tematskih prodaja pčelinjih proizvoda, sastanaka i okruglih stolova, potrošnja meda sporo raste. Postavlja se pitanje možemo li učiniti više, a sa snagama i sredstvima koji su nam na raspolaganju?

Naravno da možemo. HPS je pokrenuo radionice na kojima ćemo osposobljavati članove udruga da uspješnije komuniciraju s medijima. Kvalitetnijim odnosom s medijskim djelatnicima svakako ćemo biti prisutniji u hrvatskoj javnosti. No, postavlja se novo pitanje - koji su sadržaji i ciljevi te komunikacije. Dakle, cilj nam je svakako povećati potrošnju meda i ostalih pčelinjih proizvoda, a sadržaj naših poruka mora biti usmjeren toj zadaci.

Potrošnja meda od 0,4 kg po stanovniku, prema europskim mjerilima veoma je niska. Znači da je kultura potrošnje meda u Hrvatskoj također na niskoj razini.

Zapitajmo se koliko sami trošimo meda, zašto ga trošimo i kako ga unosimo u organizam.

Zašto je to važno?

Kao prvo, o svojem proizvodu moramo znati puno. Moramo se neprekidno informirati o novim karakteristikama i svojstvima meda i ostalih pčelinjih proizvoda. I te svoje spoznaje trebamo u svakodnevnom kontaktu prenositi kupcima. A da bismo u tome bili uvjerljivi, moramo i sami biti potrošači meda. Potrebno je da svoja iskustva i saznanja svaki dan prenosimo ljudima s kojima se susrećemo. Dakle, puno je toga što MORAMO da bismo POBOLJŠALI potrošnju.

Nimalo ne sumnjam da o tim temama čitatelji Hrvatske pčele mnogo znaju. No, da bismo bili učinkoviti, svoja znanja moramo sistematizirati i ujednačiti. Takvim pristupom širimo poruke koje u zbroju predstavljaju iznimno snažan medij - medij usmene predaje.

Koncentrirajmo se na med, njegova svojstva i njegovo djelovanje na organizam te krenimo od načina njegove konzumacije.

Može se koristiti u napicima, kolačima, pečenjima (primjerice pečena patka prethodno premazana medom veoma je ukusna) i drugim kulinarским pothvatima, te se uzima sam.

Vjerujem kako je svima poznato da se med ne smije pregrijavati, jer na temperaturi višoj od 45°C gubi svoja čarobna svojstva. Također vjerujem da je manjini poznato da med povećava svoju snagu pri eliminaciji virusa gripe, kad je čovjek već bolestan, ako ga se uzima u vrelom čaju (mr. Jasmina Papić na predavanju u PDZ-u 2005.).

Uglavnom se savjetuje da se med rastopi u mlakim ili hladnim napicima, a nije ga najbolje uzimati žlicom i izravno unositi u usta. Med je hidroskopan i ako ga se guta, može oštetiti sluznicu probavnog trakta i

teško pada na želudac. To se događa zato što med povuče vlagu iz sluznice, isuši je i na taj način ošteti. Tom su riziku najviše izložena djeca.

No, da to nije posve točno, rekao nam je dr. Josip Lončar na predavanju u PDZ-u prošle godine. U terapeutske svrhe, prema njegovom iskustvu dugogodišnjeg apiterapeuta, uzima se 1 kg meda na tjedan, tijekom 2 do 4 tjedna, odnosno 4 ili 5 jušnih žlica na dan, i to izravno u usta.

Tom količinom meda sigurno bismo „uništili“ probavni trakt da ne postoji razuman način korištenja meda. Radi se o tome da se med ne smije progutati odmah, nego ga treba držati u ustima 3-5 minuta, uz stalno mučkanje.

Što se pritom događa?

Kao prvo, med se u ustima rastopi, odnosno povuče svu potrebnu vlagu. U ustima počinje prvi dio probave i želudac ga lakše prihvata. No, najvažnije je da se sva čarobna svojstva i najvrednije sastavnice meda upiju u organizam odmah u ustima i to ispod jezika (kao nitroglycerin kod srčanih disfunkcija). Pritom se događa i nešto posebno čarobno - plak koji se taloži uz zubno meso potpuno nestaje. Upale zubnog mesa nestaju, a simptomi paradentoze se bitno smanjuju.

Dr. Nada Oršolić (vidi na internetskoj stranici <http://www.pdz.hr/viewtopic.php?t=568>) usvojim radovima nabraja brojne uzročnike bolesti koji se uspješno uništavaju medom, a pred kojima je skolastička medicina često nemoćna ili je sve više nemoćna. Ističe protumikrobna, protutumorska, protuvirusna i protuglavljivčna svojstva meda te nabraja mnoga bolesna stanja koja se redovitom konzumacijom meda mogu izbjegći ili znatno olakšati. Iz tog opširnog rada izdvojio bih utjecaj meda na bakteriju Stafilocokus aureus ili zlatni stafilokok. Ta bakterija živi u bolničkim prostorima, a veliki je neprijatelj operiranim bolesnicima. Kad se naseli na ranu, liječenje je dugotrajno s vrlo neizvjesnim ishodom. Nanošenjem meda na ranu (posebno livadnog s bijelom djetelinom) taj se problem uspješno i trajno rješava. Neugodan bakterijski suputnik naše probave je Helicobacter pylori, bakterija koja uzrokuje čir na želucu (dvanaestercu) i koju redovita upotreba meda uspješno sprečava u subverzivnom djelovanju u našim crijevima.

I mnogi drugi autori skreću pozornost na iznimna ljekovita svojstva meda. Pritom ne ističu pojedine vrste, iako neke imaju i specifično djelovanje. Kod meda je bitno da je to proizvod zajednice koji su pčele izradile od nektara prikupljenog u prirodi. To je važno istaknuti jer su se pojavili mudrijaši koji pčelama pomažu tako da u košnicu dodaju razne sirupe kako bi ostvarili bogatije prinose i time povećali zaradu. Izneseno se ne odnosi na takve proizvode, a takvim „proizvođačima“ nema mjesta u našim redovima.

U kontaktima s potrošačima važno je isticati i nutritivne vrijednosti meda. U kemijskom pogledu med je vrlo složena smjesa različitih tvari i nema konkurenta ni u biljnog ni u životinjskom svijetu.

Njegov sastav do danas nije potpuno razjašnjen, pa se zbog toga i ne može industrijski proizvesti. Doduše, takvi mudrijaši pokušavaju svašta, i to na štetu svih savjesnih pčelara. Njihovi proizvodi samo su na prvi pogled slični medu, a ukusom, fizikalnim i kemijskim svojstvima i peludnom analizom pokazuju da se radi o krivotvorinama.

Naravno, o medu se može iznijeti i opširniji hvalospjev. Važno je zapamtiti nekoliko njegovih glavnih karakteristika, dopuniti ih podacima iz literature i vlastitog iskustva i biti spremni širiti misao o čaroliji koju sadržava i koja ga prati.

I nikad nemojte zaboraviti da većina djelatnosti

u poljoprivredi i gospodarstvu ostavlja ekološke "repove" o kojima se mora brinuti netko drugi. Pčelari su među rijetkim, ako ne i jedini, čiji rad daje stalan pozitivan ekološki doprinos, koji se može približno izračunati, i to prema sljedećoj formuli: godišnja proizvodnja meda x korist koju zajednica ima u opršavanju i očuvanju najmanje 20.000 biljnih vrsta (faktor 80) x prosječna cijena 1 kg meda. Hrvatski pčelari svojim djelovanjem svake godine ostvaruju gotovo nemjerljivu korist tako što čuvaju biološku raznolikost svoje domovine.

Damir Rogulja

Treći dani meda u Jastrebarskom

Krajem studenog u Jastrebarskom treću godinu održan je pčelarski skup Dani meda. Glavni organizator je Pčelarska udruga "Lipa iz Jastrebarskog". Skup je tradicionalno održan u Gradskoj galeriji "Jastrebarsko". Na otvorenju 26.-og studenog, bili su mnogi pčelari, građani te predstavnici gradskih i županijskih vlasti, pa je prostor Galerije bio pretijesan za sve koji su htjeli čuti govore najzaslužnijih sudionika. Treće Dane meda otvorenim je proglašio gradonačelnik Jastrebarskog gosp. Boris Klemenčić. U svojem govoru posebno se osvrnuo na izrazito dobre rezultate jaskanskih pčelara na ovogodišnjem ocjenjivanju meda Zagrebačke županije, te je čestitao predsjedniku Udruge na tituli šampiona za njegov med. Svi posjetitelji na otvorenju dobili su mali slatki dar. Na otvorenju je bio pročelnik Odjela za poljoprivredu, ruralni razvitak i šumarstvo Zagrebačke županije Josip Kraljičković. Nakon otvorenja pčelari i uzvanici uputili su se na prigodnu večeru u obližnji restoran, gdje su do kasno u noć slavili otvorenje trećih Pčelarskih dana.

Jaskanski pčelari tih su dana nudili med, propolis, razne vrste rakija, medenjake, razne druge proizvode na bazi meda i druge pčelinje proizvode.

Da bi još više poboljšali odnose među prijateljskim pčelarskim udrugama, ove godine mjesto za izlaganje svojih proizvoda ponudili su i pčelarima iz ostalih udrug Zagrebačke županije. Izlagani medovi tih udrug, zajedno s medom Pčelarske udruge "Lipa" iz Jastrebarskog donirani su Karitasu jaskanske župe i gradskoj organizaciji Crvenoga križa.

U sklopu ovogodišnjih dana meda Pčelarska udruga "Jastrebarsko" organizirala je i malu pčelarsku školu za djecu iz vrtića i osnovne škole. O tome kako se pčele ponašaju unutar košnice, svi posjetitelji su mogli vidjeti u postavljenom apsariju, odnosno košnici sa staklenim stjenkama.

Svi posjetitelji, osim degustacije, pčelinje proizvode mogli su kupiti i po promotivnim cijenama.

Jaskanskim pčelarima treba čestitati na uspješnoj organizaciji Dana meda, i slobodno se može reći da postaju jedna od prepoznatljivih i tradicionalnih manifestacija Jastrebarskog.

Vedran Lesjak

Dani meda u Zagrebu

U organizaciji Gradskog ureda za poljoprivredu i šumarstvo Grada Zagreba, od 30. studenog do 2. prosinca, organizirani su Dani meda u Zagrebu, tijekom kojih je na glavnom Trgu bana J. Jelačića održala promotivna prodaja meda i proizvoda od meda.

PCELARSKI STANDOVI NA TRGU BANA J. JELACIĆA

Ove godine Gradski ured uspio je povećati broj klupa tako da je mogućnost da pokaže i prodaje svoje proizvode dobilo oko šezdeset pčelara, većinom sa zagrebačkog područja, te po nekoliko pčelara iz susjednih županija. Prvenstvena zadaća skupa jest omogućiti proizvođačima da svoje proizvode prodaju te na jednomyestu pokažu što sve nudi domaće pčelarstvo.

Otvorenje i predavanja ove godine održana su u Hotelu "Dubrovnik". Iako je bio najavljen prigodni govor pročelnika Gradskog ureda za poljoprivredu i šumarstvo, gosp. Darka Vuletića, on zbog poslovnih obveza, nije mogao biti na skupu. Umjesto njega, nazočne je pozdravila njegova pomoćnica Željka Gudelj Velaga, koja je istaknula kako će Grad i nadalje pomagati razvoj pčelarstva. Kratak govor održao je i predsjednik HPS-a Martin Kranjec.

I ove godine Gradski ured dodijelio je nekoliko nagrada. Nagradu pod nazivom „Venera u medu“ primili su za poboljšanje pčelarstva Zvonimir Šver, Maja Dražić iz Hrvatskog stočarskog centra te mladi zagrebački pčelari Marko Križ i Danijel Špoljarić. Nagrada, kamena skulptura

zalivena u medu djelo je mladog kipara Petra Hranuellija.

Tema ovogodišnjih Dana meda bila je "Med - zdravlje i ljepota", tako da su i sva predavanja bila o tome. Izrazito zanimanje nazočni su pokazali za sva tri održana predavanja. Biotehnologinja, mr. sc. Jasmina Papić s Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta u Zagrebu govorila je o upotrebi pčelinjih proizvoda u kozmetici. Zlatko Tomljanović je održao predavanje o upotrebi meda u bržem zarastanju rana nakon teških ozljeda, a s velikim zanimanje gosti su poslušali i predavanje poznate zagrebačke neurologinje o upotrebi pčelinjeg otrova i matične mlijeci u neurorehabilitaciji, u čemu ona ima izrazito pozitivne rezultate.

U sklopu otvorenja održana je i degustacija šampionskih medova, dok su Damir Rogulja i Slavko Ivković proglašeni pobednike natjecanja u kvaliteti meda „Zzzagimed“ i „Medno u Zagrebu“.

Dani meda ostat će u sjećanju na humanitarnu akciju koju je među ovogodišnjim sudionicima pokrenula stručna savjetnica Gradskog ureda za poljoprivredu i šumarstvo, gđa Đurđica Sumrak. Potaknuta širom akcijom za pomoći pčelaru Ivici Priliki iz Đurđevca, organizirala je skupljanje novčane pomoći za njegovu obitelj među pčelarima i pčelarskim tvrtkama koje su imale stand na ovogodišnjem skupu. Akciji se pridružio i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić; prikupljeno je 7.250,00 kuna. Zahvaljujemo svima koji su na bilo koji način sudjelovali u humanitarnoj akciji.

Vedran Lesjak

PREDAVANJE U HOTELU "DUBROVNIK"

Hlebine 2007.

PČELARSKA POVORKA (FOTO: V. LESJAK)

PREDSTAVNICI DRŽAVNIH INSTITUCIJA I PČELARA (FOTO: V. LESJAK)

U organizaciji Pčelarske udruge „Lipa“ iz Koprivnice i uz pomoć Poglavarstva Općine „Hlebine“ 9. prosinca 2007. godine održan je XI. Hlebinski susret pčelara Hrvatske u povodu Dana sv. Ambrožija. Gotovo 150 pčelara iz svih dijelova zemlje sudjelovalo je na skupu. U područnoj školi „Hlebine“ održana je mala izložba meda i pčelinjih proizvoda, a kao posebnost izložene su pčelarske potrepštine koje su nazočni mogli kupiti po povoljnijim cijenama i tako upotpuniti svoje zalihe. Veliko zanimanje posjetitelja izazvala je slavnata skulptura sv. Ambrožija.

Skup je otvorio načelnik općine, gospodin Hrvoje Gaži. Nakon kratkoga govora i otvorenja, ispred škole se formirala povorka pčelara u odorama Reda sv. Ambrožija predvođenih gardom mušketira, koje su pratili nazočni pčelari. Povorka se potom uputila u dvoranu Galerije „Hlebine“, gdje je održan okrugli stol na kojem su govorili značajni ljudi hrvatskoga pčelarstva i predstavnici vlasti, među kojima je potrebno spomenuti župana Josipa Frischića; ministra Ivana Bračića - pomoćnika ministra za mala i srednja trgovacka društva i zadruge; Zdravka

OKRUGLI STOL (FOTO: V. LESJAK)

Gašparića, zamjenika gradonačelnika Koprivnice; te svakako Martina Kranjeca, predsjednika Hrvatskog pčelarskog saveza.

U Hlebinama, u crkvi sv. Ambrožija, zaštitnika pčelara, toga dana služena je i sveta misa za pčelare, a posebno za pčelara Ivicu Priliku. Tom prigodom je u crkvi obitelj Prilika dobila novčanu pomoć, dosad skupljenu u humanitarnoj akciji, koju im je predao predsjednik PU „Lipa“ iz Zagreba, gospodin Josip Križ.

POSVEĆENJE PČELARSKE ZASTAVE (FOTO: V. LESJAK)

Na misi je posvećena i nova zastava Pčelarske udruge „Ogulin“ iz Ogulina, koju su dobili od PU „Lipa“ iz Zagreba. U povodu toga događaja u Hlebine je doputovalo više od dvadeset članova ogulinske Udruge, te su prisustvovali jedinstvenom posvećenju svoje zastave.

Nakon svete mise, okupljeno mnoštvo ponovno se uputilo u dvoranu Galerije, ali ovaj put na svečani ručak priređen njima u čast. Tako se i ove godine tradicionalno okupljanje pčelara uz jelo, piće, glazbu i ples odužilo do kasnog poslijepodneva.

Vedran Lesjak

Proslava sv. Ambrožija u PU “Kadulja” Metković

U povodu proslave sv. Ambrožija, zaštitnika pčela i pčelara, PU “Kadulja” iz Metkovića, 9. prosinca 2007. godine organizirala je tradicionalni skup pčelara i gostiju, koji su svojom prisutnošću uveličali ovu proslavu.

Na skupu su, uz oko 40 pčelara, bili i cijenjeni gosti: metkovički gradonačelnik Stipe Gabrić, dr. vet. Zdravko Granić te svećenik don. Ljubo Pavić, a zbog obaveza, nije došla županica, Mira Buconjić.

Dan je počeo odlaskom na svetu misu, koja se održala u crkvi sv. Nikole, na kojoj je don Ljubo propovijedao o sv. Ambrožiju te njegovoj povezanosti s pčelama i pčelarima. Na kraju je pčelarima zaželio dobro zdravlje i što bolju pašu u sljedećoj godini.

Nakon mise pčelari su ispred crkve darovali oko osamdeset teglica meda djeci i odraslim vjernicima, koji su bili na misi, što je veoma razveselilo djecu.

Nakon toga su se pčelari i uzvanici okupili u restoranu “Adria” u Metkoviću, gdje je bio organiziran ručak.

Nakon pozdravnih riječi, pčelarima su se obratili predsjednik Udruge i gradonačelnik gosp. Gabrić te su u svoje i ime županice Buconjić čestitali Dan sv. Ambrožija. Rečeno je da je i ove godine

Županija dubrovačko - neretvanska prepoznala rad Udruge te je poduprt njezin program i udruzi je dodijeljeno 25,000,00 kuna.

Na početku minutom šutnje odana je počast nedavno umrlom počasnom članu Udruge gosp. Ivanu Šprliji, a potom je predsjednik Udruge Mario Bajo u znak zahvalnosti za nesebičnu pomoć Udrizi dodijelio zahvalnicegosp. S. Gabriću i županici M. Buconjić, na čemu je gosp. Gabrić zahvalio te je obećao pomoći u opremanju punionice koja je prijeko potrebna pčelarima naše Udruge. Na darovima smo zahvalili i obećali daljnju suradnju, a priznanja kojasmo dobili za naš rad mnogo nam znače, jer programi koje smo započeli i koje Udruga namjerava provesti, ozbiljni su i ambiciozni, pa nam je potrebna konkretna pomoć.

Ručak je počeo predjelom, zapravo specijalitetima ovoga kraja, a nastavio se pečenjem, janjetinom i odojkom.

Na ručku su se pčelari i gosti družili u ugodnom raspoloženju, pa su nakratko zaboravljeni svi problemi koji nas muče.

Susret je nastavljen do kasnoga poslijepodneva uz šalu i razmjenu iskustava.

Na kraju je dogovoreno da se vidimo i sljedeće godine, te je istaknuto da ovakva druženja treba češće organizirati.

Tajnik Udruge
Darko Dominiković

Sastanak Zajednice udruga pčelara Sisačko-moslavačke županije

Na sastanku su bili predstavnici svih 9 pčelarskih udruga, članica Zajednice, koji su odlučivali o važnoj temi: dodjeli donacije UCODEP-a. Donacija iznosi 27.000 € za opremu i 10.000 € za prateće potrebe. Većinom je odlučeno da donaciju dobije PU "Kesten" iz Dvora, i to stolarsku opremu koja će biti u sklopu Edukacijsko-pčelarskog centra s oglednim pčelinjakom. Na sjednici su predstavnici UCODEP-a i EDA-a prihvatali prijedlog te su dogovorene daljnje aktivnosti kako bi se donacija mogla upotrijebiti.

Skup pčelara u Moravicama

Dana 24. studenog u Moravicama je održan 1. skup polaznika pčelarske škole koji su se osposobili za zanimanje pčelar. Kao jedan od sudionika ovim putem iznosim svoje zadovoljstvo organizacijom i programom.

ŽTŠ Moravice jedina je škola u Primorsko-goranskoj županiji koja u sklopu svoje obrazovne djelatnosti provodi i osposobljavanje za zanimanje - pčelar. Nakon završetka osposobljavanja polaznici na završni ispit dolaze s kvalitetnim znanjem iz pčelarstva, a to možemo zahvaliti i vršnim pčelarima praktičarima, te stručnjacima iz pojedinih područja, a to su: Tatjana Hirnig, dipl.ing (stručnjakinja za prehranu i uporabu pčelinjih proizvoda); Josip Jurčić, dipl.ing (vrhunski pčelar); mr.sc.Juraj Rački, dr.vet.med. (vrstan poznavatelj pčela i dugogodišnji pčelar); mr.sc. Nenad Strižak, dipl.ing. (pčelar, funkcionar UPH); dr.sc. Damir Šekulja, dr.vet.med. (pčelar, predavač na Veleučilištu i voditelj programa selekcioniranja matica na Unijama); Damir Zanoškar, dipl.ing.

Osim toga, na sastanku su dogovarane aktivnosti u vezi s organizacijom pčelarske izložbe Zlatna žlica, koja će se održati u Top Termama u Topuskom od 21. do 24. veljače 2008. godine. Uz izložbu pčelara, organizirat će se i ocjenjivanje meda, te pčelarski ples. Prva dva dana, tradicionalno će biti posvećena Gastronautima, a subota i nedjelja pčelarima. Detaljne informacije, na vrijeme će dobiti svi predstavnici pčelarskih udruga kako bi svi zainteresirani mogli sudjelovati na priredbi.

Za ZUP SMŽ
Boris Bučar

(pčelar i proizvođač kvalitetnih proizvoda od meda, inovator); Marina Rauker Koch, prof. (stručnjakinja za informatiku).

Program škole sastoji se od teorijskih sadržaja, vježbi i praktične nastave u ukupnom trajanju od 127 sati. Nastava se organizira vikendima od ožujka do listopada, prema sezoni radova u pčelinjaku. Takav

način organizacije moguć je zato što u sklopu škole postoji učenički dom u koji su polaznici smješteni. Prema dosadašnjim iskustvima polaznici su izražavali želju za ponovnim okupljanjem, a to se i ostvarilo.

Na ovogodišnjem 1. okupljanju bilo je oko 50 sudionika iz svih 5 generacija. U programu je bilo predavanje vršnog pčelara Milana Jaćimovića iz Metkovića o

temi „Proizvodnja matica i matične mlijeci“. Uz predavanje, organizirana je i izložba inovacija u pčelarstvu koju smo pogledali sa zanimanjem i dali svoje upute za budućnost.

Kroz druženje i ugodnu zabavu imali smo prigodu iznijeti svoja iskustva, a na „okruglom stolu“ je zaključeno da takve skupove treba organizirati svake godine, drugog vikenda u studenom.

Pozivani su svi koji se žele osposobiti za zanimanje pčelar da nam se jave, jer se predbilježbe primaju već sada, a detaljne informacije mogu se dobiti na tel. 051 877 118 i na www.zts-moravice.hr

Rudolf Hirnig, pčelar iz Moravica

Podravci u Međimurju

Na jednom od svojih redovitih mjesecnih sastanaka pčelari Pčelarskog društva "Bagrem" Đurđevac odlučili su organizirati jednodnevni izlet po Međimurju.

Jutro je hladno, 8 sati, 29. studenog krećemo iz Đurđevca. Nakon kraće vožnje slijedi stanka i okrjepa u jednometarstvu restoranu. Natrag u autobus, pa nastavljamo put. Ponovno smo se zaustavili pokraj 15-ak metara visokog nasipa akumulacijskog jezera HE Dubrava, jedne od triju hidroelektrana u tome dijelu Hrvatske. Iako smo gledajući golemo "jezero" prozebli, vrijedilo ga je vidjeti.

Bilo nas je 42-obje, a da se zagrijemo, pobrinuli su se naši domaći "medicinari" - jasno, domaćim lijekovima, poput medice i sl., a vrijedne domaćice ispekle su i nekoliko kutija kolača, neka se nađe.

Put nas dalje vodi u grad Zrinskih, Čakovec. Taj je grad poznat po tekušnoj proizvodnji, proizvodnji obuće, hrane, obrtništvu, graditeljstvu. Dvorac Zrinski, prekrasna građevina naših vojvoda i banova, boraca protiv apsolutizma, pjesnika. Lijepo

predstavnik društva u HPS-u, g. Branko Lipić, g. Franjo Pesek i g. Zlatko Kutnjak.

Pčelinjak g. Kutnjaka ima 60-ak Farrarovih košnica s dubokom podnicom, koji su smješteni na blagoj kosini, uredno posloženi i uzimljeni. Kod g. Zlatka zanimljivo je bilo vidjeti i parni topionik na drva, vlastite izrade u koji se stavlja 20-ak kompletnih okvira sa saćem za topljenje, a u 10-ak minuta vosak je otopljen, a okviri dezinficirani. Nakon svima dobro poznatih pčelarskih razgovora jurimo dalje na sljedeće odredište.

U kotlini Međimurske županije nedaleko od mjesta Sveti Martin na Muri nalaze se istoimene toplice s kompleksom otvorenih i zatvorenih bazena. Nakon kratkih uputa ljubaznog osoblja većina nas je uživala u bazenima s termalnom vodom i sva tri jacuzzija. Naravno, slijedilo je namakanje po osobnom izboru. No, nakon nekoliko sati hodanja i namakanja postali smo gladni, pa smo se uputili u restoran nadoknaditi izgubljene kalorije.

Pred ulazom nas je dočekala glazba, u čijoj smo pratinji ušli u prepunu dvoranu s gostima na naš ručak-večeru. Nakon ukusnog i obilnog objeda da ne

uređena gradska jezgra, Gradska vijećnica, crkva sv. Nikole. Mnogo toga ima za vidjeti, no mora se dalje. Mjesto Marof i obiteljska etnobačka Trstenjak. Topla međimurska dobrodošlica i kuća koja je od ulaza do krova muzej. Stotine starina na jednometarstvu, spašenih od propadanja i više od 35 godina skupljanja vrijedne obitelji Trstenjak. Sakralne slike i odjevni predmeti, alati, zbirka satova, namještaj, zemljane posude, domaća platna i puno toga što pokazuje dio prošlosti Međimuraca, običaje i kulturu, mudrost i znanje, muku i težak život.

Na krajnjem sjeverozapadu Međimurske županije je općina Štrigova, gdje nas je put danas nudio. Kraj pitomih i vinorodnih brežuljaka poznat po vinariji i vinskim cestama. Tu su nas dočekali i naši pčelari: predsjednik Udruge "Akacija" g. Antun Hruška,

zadrijemamo, pobrinuo se glazbeni sastav restorana, a malo zatim smo zaplesali. I tako red plesa, red razgovora i došao je kraj našem jednodnevnom izletu u Međimurje.

U autobusu smo razgovarali o dojmovima s puta, bilo je šala i smijeha, drijemanja, i već smo u našoj Podravini.

No, nismo zaboravili ni one koji nisu bili s nama. U akciji "Za Ivicu Priliku", koja još traje, prikupljeno je nešto više od 20.000 kuna. Još jedanput zahvaljujemo svima koji su bili u mogućnosti i pridružili su se toj humanitarnoj akciji.

Sretan Božić, uspješnu i mednu Novu 2008. godinu želi vam Pčelarsko društvo "Bagrem" iz Đurđevca.

Dražen Mihac

Osvrt na proljetni razvoj pčelinjih zajednica u podkalničkom kraju u 2007. godini

Proljeće 2007. godine došlo je znatno ranije nego bilo koje godine u mojoj pedesetogodišnjoj pčelarskoj praksi, a ujedno su uočene i čudne pojave u razvoju pčelinjih zajednica. Proljeće je nastupilo u prvoj polovici veljače. Pčele su u to vrijeme već masovno unosile pelud, pa smo pretpostavljali da će i vegetacija krenuti znatno ranije, a tako je i bilo. Međutim, unatoč lijepih dana, proljetni razvoj nikako nije počinjao. Zajednice su polovicom ožujka bile iste brojnosti kao i polovicom veljače. Pčelari su bili zabrinuti, jer su zajednice zastale u razvoju, a rezultate nije dalo ni poticajno prihranjivanje. Ni poslije nije bilo poboljšanja. Pribojavali smo se da je pčelama došao kraj, jer nije bilo znakova nikakve bolesti. Uz to, u okolini Dugog Sela pojavio se takoder misteriozan pomor pčela. Očekivali smo najgore. Neki su pčelari čak nosili uzorke mrtvih pčela na analizu, ali zbog visokih cijena takvih analiza, odustali su od te vrste provjere.

Ipak, bagrem je počeo cvasti najranije od svih prošlih godina, pa je zabijelio već krajem travnja. Iz nama nepoznatih razloga, pčelinje zajednice napokon su se naglo počele razvijati. Bagrem je zamedio oko 5. svibnja i unosi su bili iznad svih očekivanja. Moj pčelinjak sa AŽ košnicama nalazi se u blizini sela Sveti Petar Orešovac, gdje stacionirano pčelarim trideset osam godina. Ove godine postignut je apsolutni rekord. Prosječan prinos bagrema bio je 43 kilograma, što nisam postigao u svojoj pčelarskoj karijeri. Zajednice su se razvile jako kao nikada do tada. Izostalo je i rojenje tijekom cvatnje bagrema, ali se pojavilo poslije. Ovu godinu ćemo pamtitи po čudnom ponašanju pčela. Najprije je razvoj bio iznimno stagnirajući, a poslije je postignut rekordan prinos u medu.

Nakon izvrcanog bagrema tretirao sam pčele preparatom Antivarom, koji je na bazi amitraza. Tako sam radio i prijašnjih godina, a nakon toga tretiranja bio sam miran do jeseni. Tada bih još jedanput primijenio Antivar, i to bi bilo posljednje tretiranje varoe u godini. Međutim, nedavno sam bio u selu Podvinju kod pčelara Stjepana Valaška, koji ima 30-ak LR košnica. Naša dva pčelinjaka udaljena su oko dva kilometra zračne linije. On je svoje košnice poslije bagrema tretirao trakama Rotenona, koje proizvodi Josip Križ iz Zagreba. Kad sam ja bio kod njega upravo je provodio pokusno dimljenje Varitanom. Nakon izvadene podloške neugodno smo se iznenadili koliko je bilo mrtvih varoa. Sljedeći dan sam i ja imao probno tretiranje Mitakom. Kada sam idući dan pogledao podloške proizvodih košnica i nukleusa, također sam bio iznenaden brojem palih varoa. Nakon toga sam tretirao sve košnice i rezultat je bio porazavajući. Sada nisam siguran što ne valja - preparat ili moj postupak. Odlučio sam promijeniti preparat, ali ne znam koji upotrijebiti. Raspitao sam se i u PIP-u o njihovom novom preparatu CheckMite+, koji su reklamirali u Hrvatskoj pčeli. Rečeno mi je da jedno pakiranje стоји 133 kune i da je dostatno za samo 5 košnica, na što sam primjetio da je skuplji čak od Perizina, te da je to sramotno visoko u usporedbi s otkupnom cijenom prve klase bagrema. Može li se ovo uopće komentirati? To prepustam vama.

Ovdje bih iznio i svoje mišljenje o cijeni meda. Mislim da ovom cijenom naša država debelo puni džepove otkupljivača. A što se tiče poticaja po kilogramu meda i po košnici, za državu bi bilo bolje da nekakvim zakonom povisi otkupnu cijenu, a da poticaj ostane u državnoj blagajni. Dokle će država toviti trustove na račun pčelara ili na račun državnog proračuna koji opet stvara hrvatski radnik?

Valentin Šipuš

OD KOŠNICE DO STOLA

STARINSKI KOLAČ SA MEDOM

SASTOJCI:

- 1 dl meda
- 1 dl ulja
- 250 g šećera
- 250 g brašna
- 200 g mljevenih oraha
- 1 limun
- 1 žličica praška za pecivo
- 3 dl bijelog vina
- 1 žlica kakao praha i šećer u prahu za posipanje kolača

PRIPREMA:

Izmiješati u jednoličnu smjesu ulje, med, šećer, kakao i mljevene orahe. Tome dodati sok i naribanu koricu limuna. Zatim dodati brašno u koje je stavljjen prašak za pecivo, pa polovinu količine vina. Na kraju dodati i preostalo vino. Sve zajedno dobro izmiješati u gustu masu tako da ne otpada lako sa kuhače. Odmah uliti u pleh, podmazan uljem i posut brašnom, staviti u zagrijanu rernu i peći na srednje jakoj vatri 35 minuta. Ispečeni kolač posuti šećerom u prahu i kada se potpuno ohladi rezati na kocke.

Udruga pčelara "Lipa" iz Pazina pod pokroviteljstvom Istarske županije i Grada Pazina organizira 3. međunarodnu prodajnu izložbu pčelarske opreme, pčelarskih proizvoda i stručno znanstveni skup

3. DANI MEDA PAZIN 2008

22. i 23. (petak i subota) veljače 2008.

Skup se održava u Pazinu, u Spomen-domu.

Svi zainteresirani izlagači i posjetitelji obavijesti mogu dobiti kod:

Ranko Andelini, predsjednik Udruge pčelara "Lipa" Pazin na

mob. 098/254-426 ili e-mail: andjelini@hi.t-com.hr

Željko Ravnić - mob. 098/435-062 ili e-mail zeljko.ravnic@gmail.com

ČASOPIS IZ SVETA NAUKE I PRAKSE U PČELARSTVU

PČELAR
spos@sezampro.yu - www.spos.info

Postanite i Vi deo
viševekovne tradicije
PČELARSTVA

SPOS, Molerova 13
11000 Beograd, Srbija

Poštovani pčelari,

SAVEZ PČELARSKIH ORGANIZACIJA SRBIJE Vas poziva da se pretplatite na časopis "Pčelar". Pretplata za 2008. godinu iznosi 32 €, i može se uplatiti do 15.02.2008. na devizni račun po sledećim instrukcijama:

56. Intermediary: BCITITMM

INTESA SANPAOLO SPA (FORMERLY BANCA INTESA SPA)
MILANO, ITALY

57. Account with institution: DBDBRSBG

BANCA INTESA AD, BEOGRAD

MILENTIJA POPOVIĆA 7B, BEOGRAD, REPUBLIKA SRBIJA

59. Beneficiary: /RS35160005080000751572

SAVEZ PČELARSKIH ORGANIZACIJA SRBIJE

Časopis stiže poštom na kućnu adresu. Fotokopiju uplatnice i podatke (ime i prezime, adresa, broj telefona) pošaljite na e-mail:

spos@sezampro.yu. Za ostale informacije dostupna je

stručna služba SPOS-a: +381 11 2458 640.

Savez pčelarskih organizacija Srbije

HEDERA
ZDRAVLJE IZ PRIRODE

OTKUPLJUVJEMO
POLYPOLEN

HEDERA d.o.o.
Put Vrbovnika bb,
21311 Stobreč
Tel./Fax: 385 (0)21 32 54 10

APIS
PETRINJA

**PROIZVODNJA OPREME
ZA PČELARSTVO**

Proizvodimo:
košnice LR, AŽ i Farar;
nukleuse; matične rešetke;
razmake; spojke za
nastavljače

Pogon Čazma
Gornji Draganec 117
Tel./fax 043/776-062

PPZ "LIVADA"

Vrši otkup meda,
propolisa, cvjetnog praha
i voska.

Plaćanje po isporuci,
otkupni blok, žiro račun.

Prednost pčelarima u sus-
tavu PDV-a.

Tina Ujevića 29,
Velika Gorica
Tel 01/6216-444

Pčelarski savez Vukovarsko-srijemske županije, Hrvatski pčelarski savez, Poljoprivredna pčelarska zadruga "Pčelica", Pčelarske udruge Brodsko-posavske županije, Savez pčelara Osječko-baranjske županije, Hrvatska pčelarska akademija, Sveučilište J.J.Štrosmayer, Poljoprivredni fakultet iz Osijeka i Vinkovaca, Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski zavod iz Vinkovaca, Poljoprivredna šumarska škola iz Vinkovaca, Zdravstvena i veterinarska škola dr. Andrija Štampar iz Vinkovaca

Pod pokroviteljstvom:

Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Hrvatske gospodarske komore i Poglavarstva Vukovarsko-Srijemske županije i grada Vinkovaca

ORGANIZIRAJU
MEĐUNARODNI

Pčelarski sajam opreme i pčelinjih proizvoda i stručno znanstveni skup

5. PČELARSKI DANI

VINKOVCI 8. I 9. OŽUJKA 2008.

ŠPORTSKI CENTAR "LENIJE" I POLJOPRIVREDNI FAKULTET

OBAVIEST I POZIV NA PRIJAVU REFERATA I OSTVARIVANJE REZERVACIJE PRODAJNOG PROSTORA

Na sajmu mogu izlagati i prodavati svoje proizvode bez plaćanja naknade za zauzeti prostor:

- pčelari sve vrste svojih proizvoda
- proizvođači lijekova i drugih pripravaka za pčele
- proizvođači i trgovci pčelarskom opremom
- autori pčelarske literature

OKVIRNI PROGRAM 5. PČELARSKIH DANA

PETAK 7. OŽUJKA 2008.

Poslijepodne: Postavljanje sajamskog dijela.

SUBOTA 8.OŽUJKA 2008.

Prijepodne: Otvaranje manifestacije uz prigodne govore i kulturno umjetnički program, uvodni referat, izlaganje po temama.

Poslijepodne: Izlaganje po temama i okrugli stol.

Navečer: Izbor Pčelarske Kraljice i Pčelarski bal, ulaznica 70 kn i može se rezervirati preko pčelarskih udruga Pčelarskog saveza Vukovarsko - srijemske županije.

NEDJELJA 9.OŽUJKA 2008.

Prijepodne: Izlaganje po temama, okrugli stol

Poslijepodne: Stručni program, zaključci, završetak skupa.

Navečer: Završna večera uz prigodni program.

Na kraju podjela nagrada i priznanja po objavljenim natječajima.

Navečer: Završna večera uz prigodni program

PRIJAVA REFERATA

Referati se prijavljuju na adresu: Veterinarski zavod u Vinkovcima, dr. sc. Marin Periškić, Josipa Kozarca 24, 32100 Vinkovci ili na e-mail adresu: marin.periskic@vzvk.com, tel. 0038532 331 / 288 ili 370-443. Prijava referata treba sadržavati naslov, autore i sažetak do 250 riječi, te kontakt adresu. Sažetak referata poželjan je na engleskom jeziku.

Rok za predaju sažetaka je 30. siječnja 2008. god., a uz dogovor s organizatorom moguće je i direktno slanje referata bez sažetaka. Obavijest o prihvatanju referata s uputom za izradu rada organizator će poslati na priloženu kontakt adresu do 5. veljače 2008.g. Prihvaćeni radovi biti će recenzirani i tiskani u zborniku radova koji će biti na raspolaganju sudionicima na početku rada skupa po cijeni od 30 kuna u vidu ulaznice.

Radovi pristigli nakon 10. veljače 2008.godine najvjerojatnije neće biti tiskani u zborniku radova.

Napomena: Ovogodišnji znanstveno-stručni skup imat će središnju temu "Medonosno bilje i stvaranje pčelinjih paša". Posjetiteljima ovih predavanja biti će besplatno podijeljena presadnica Evodije ili Katalpe.

PRIJAVA REZERVACIJE IZLOŽBENOG PROSTORA

Prijavu izvršiti putem kontakt adrese pismeno, te provjeriti telefonski.

KONTAKT ADRESA: Dipl. prav. i ekonomist Drago Josipović

Predsjednik predsjednik Pčelarskog saveza VSŽ, J.S.Reljkovića 17, 32281 Ivankovo, Hrvatska
tel. 00 385 32 / 377- 283 i 098 / 1670 - 304; email adresa: drago.josipovic@vk.t-com.hr

4. PČELARSKI SAJAM

Bjelovarski sajam
HRVATSKI PČELARSKI SAVEZ

2.-3.II.2008. Sajamski prostor GUDOVAC

PROGRAM

stručno-edukativnog dijela

4. međunarodnog pčelarskog sajma u Gudovcu

2. i 3. veljače 2008.

SUBOTA 2. veljače 2008.

10,00: Svečano otvaranje sajma

10,45: *prof. dr. sc. Karl Crailsheim (Austrija)*
„Hranidbene potrebe pčela“

11,45: *mr. sc. Violeta Santrač, dr. vet. med. (Bosna i Hercegovina)*
„Virusi pčela i varoa - destruktivni mehanizmi“,

12,30 - 13,30: Okrugli stol /Pčelarska problematika u regiji/

13,30 - 14,30: STANKA

14,30: *mr. sc. Dražen Lušić, dipl. san. ing. (Hrvatska)*
„Kvaliteta hrvatskog meda- mit ili realnost ?“

15,00: *doc. dr. sc .Zlatko Puškadija (Hrvatska)*
„Formiranje nukleusa i njega rojeva“

NEDJELJA 3. veljače 2008.

10,00: *Zlatko Tomljanović, dr. vet. med. (Hrvatska)*
„Razlozi uginuća pčelinjih zajednica u SAD-u i Europi - uzroci, povodi, rješenja“

10,45: *prof. Matija Bučar (Hrvatska)*
„Medonosno bilje kontinentalne Hrvatske“- predstavljanje knjige

11,15: *prim. dr. sc. Josip Lončar dr. med. (Hrvatska)*
„Pčelinji proizvodi u zaštiti ljudskog zdravlja“

12,00: *Pavel Zdešar (Slovenija)*
„Kako smanjiti gubitke i povećati prinose u pčelarstvu“

13,00: Zatvaranje sajma

Prodajem nove kompletne LR košnice, cijena 360 kn i inox vrcaljku, ručnu, 4-okvirnu za 1400 kn.
GSM. 091/3155-598

Prodajem novu, 4-okvirnu vrcaljku.
Tel. 033/564-050
GSM. 099/6889-942

Prodajem 20 AŽ-grom košnica, 10 nukleusa sa sedam okvira, 40 LR košnica sa pčelama, mlađe matice.
Tel. 043/246-302

Prodajem sjeme facelije. Cijena povoljna.
Tel. 042/714-227
GSM. 098/1680-915

Prodajem povoljno pčelinje zajednice na 10 LR okvira i pčelinje zajednice iz AŽ nukleusa. Sve zajednice imaju mlađe matice.
GSM. 091/9761-907

Prodajem snelgrove daske za dvomatično pčelarenje i skidače cvjetnoga praha.
GSM. 091/5668-814

Prodajem pčele na 10 LR okvira.
GSM. 099/6750-179

Prodajem prirodne rojeve u 4. i 5. mjesecu,
200 kn/roj.
GSM. 098/1876-906

Prodajem ritshovu liniju za satne osnove, nekompletnu. Nalazi se u Slavoniji.
Tel. 00381 (0) 11 8065-694

Prodajem tegljač TAM 14-83, 128 kW, prednja vuča, trambus kabina, poluprikolica ITAS sa 90 AŽ-standard 12 okvirnih košnica, 12, 7-okvirnih nukleusa, sa selekcioniranim maticama i sa mlađim saćem u medištu sa pčelama.
GSM. 033/782-898

Kupujem vosak.
GSM. 099/5048-521

Prodajem pčele iz LR košnica.
GSM. 091/5303-920

Prodajem oko 100 zajednica na LR okvirima.
GSM. 099/5125-025

DONACIJE HPS-u u 2007. GODINI:

Ferid Velagić, Tuzla, autorski honorar, 1.077,00 kuna
Damir Rogulja, Zagreb, autorski honorar, 306,00 kuna
Augustin Benko, Varaždin, autorski honorar, 154,50 kuna

Tomica Potočki, Kutina, autorski honorar, 104,25 kuna
Milan Kramer, Osijek, autorski honorar, 375,00 kuna
Antun Dalšašo, Našice, autorski honorar, 387,75 kuna

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga u iznosu od 225,00 kuna, u što je uključeno i dobivanje časopisa. Pretplata za nečlanove iznosi 270,00 kuna, a za inozemstvo 37,00 EURA. Cijena pojedinog broja za Hrvatsku iznosi 30,00 kuna. Časopis izlazi u 11 brojeva, u nakladi od 3600 primjeraka. Pretplata se tijekom godine ne može otkazati, a prima je Hrvatski pčelarski savez na broj žiro-računa 2484008-1100687902. Tiskara Ka-Bi Tisak d.o.o..

Upute za pripremu komercijalnih oglasa

Komercijalni oglasi moraju biti grafički pripremljeni i u pdf formatu dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu.

Cijena oglasa:

1/1	(16X23 cm)	4.200,00 kn
1/2	(16x12 cm)	2.500,00 kn
1/3	(16x7,5 cm)	1.800,00 kn
1/4	(10x5,5 cm)	1.300,00 kn
1/8	(10x3 ili 5x6 cm)	650,00 kn

Popust na komercijalne oglase: 4x oglas -10%; 5-8x oglas -20%; cijela godina -30%
Za sadržaj oglasa odgovaraju oglašivači.

Upute za pripremu malih oglasa građana

Mali oglasi moraju biti dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu za objavu u sljedećem broju časopisa. Svaki član HPS-a i pretplatnik na časopis ima pravo iskoristiti jedan besplatni mali oglas godišnje. Svi sljedeći mali oglasi naplaćuju se 4,00 kune po riječi, a oglas mora sadržavati najmanje 10 riječi.

Upute za pripremu tekstova za objavu u časopisu Hrvatska pčela

Rukopisi i fotografije za objavu u časopisu primaju se najkasnije do 10. u mjesecu, te se nakon objave ne vraćaju. Autorski honorari plaćaju se po jednoj kartici, koja sadržava 1450 znakova, u iznosu od 75,00 kuna/kartici. Za sadržaj tekstova odgovaraju sami autori. Ostali mediji koji preuzimaju tekstove, obavezno moraju navesti izvor informacija.

Unija pčelarskih zadruga Republike Hrvatske i Braniteljska pčelarska zadruga Eko - Bilogora

Veleprodaja i maloprodaja opreme za pčelarstvo po najpovoljnijim cijenama.

Prodaja sa rabatom za zadruge - članice Unije.

USKORO

Otvorenje prodajnog prostora u Zadru i Gospicu

GUDOVEC

Kontakt:
Sajamski prostor
Gudovec,
Zrinka Petrec,
MOB: 098/726-986

VARAŽDIN

Kontakt:
Poljocentar d.o.o.,
Optujska 8,
Varaždin
TEL: 042/330-873

DARUVAR

Kontakt:
BPZ - Eko- Bilogora,
Batinjani 138,
Vitomir Veltruski,
MOB: 098/490-133

OSIJEK

Kontakt:
PZ Pčelari Slavonije
i Baranje, G. Principa
20, Višnjevac
MOB: 098/809-822

DUGO-SELO

Kontakt:
KVIK 82,
Josipa Zorića 55
Dugo Selo
TEL:01/2755-113

- zaštitne bluze
  - zaštitna odjela i šeširi
  - zaštitne rukavice
  - noževi za rezanje saća
  - vilice za otklapanje saća
  - slavine za točenje meda
  - posude za čuvanje meda

Staklenke za med standardnih veličina

- posude za cijeđenje meda
  - razne veličine cijedila
  - nukelusi
  - skidači peluda
  - matične rešetke
  - mrežice za pelud
  - grijajući meda

Prodaja svih veličina satnih osnova

Maloprodaja:
Zagreb, Trnjačka 33, tel.: 01/ 61 50 730
Split, Mosećka 52, tel.: 021/ 502 635
Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635
Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560

PIP d.o.o.
Bijenik 158, Zagreb
tel.: 01/ 37 38 492
e-mail: pip@pip.hr
www.pip.hr

PIP-BH d.o.o.
Velika Kladuša, BiH
tel.: +387 37 773 345
Predstavništvo Sarajevo
tel.: +387 33 463 528

Pčelarske potrepštine možete kupiti i u slijedećim prodavaonicama:

KTC d.o.o. Križevci, Markovićeva bb, tel.: 048/ 712 412; Virovitica, Vukovarska 3, tel.: 033/ 725 222; Pitomača, Gajeva 28, tel.: 033/ 782 353; Vrbovec, Zagrebačka 48, tel.: 01/ 2792876; **Bure commerce d.o.o.** Fra Lina Pedišića 4, Biograd n/m, tel.: 023/ 384 435; **Barby d.o.o.** Sv. Lovre 69, Slavonski Brod, tel.: 035/ 452 577; **Sedef d.o.o.** Trg sv. Josipa 1, Slatina, tel.: 033/ 551 245; **DEN-SAB d.o.o.** Vodnjanska 15, Pula, tel.: 052/ 534 752; **Agroval d.o.o.** Riječka 2, Buzet, tel.: 052/ 662 772; **Poljopromet d.o.o.** P.C. Opuzen, Jasenska bb, 020/672 314; P.C. Imotski, Bruna Bušića bb, 021/670 783

KVALITETA KOJU JE PRIHVATILA I EU! NAJBOLJA ISKORISTIVOST!

POGAČE ZA PRIHRANU PČELA

10%

VRCALJKE
10%

STRUGAČ MATIČNE REŠETKE

20%

Cijene su iskazane bez PDV. Podaci iz ovog oglasa podložni su izmjenama bez prethodne najave. Ne odgovaramo za tipografske greške. Akcije se odnose samo na PIP-ove prodavaonice u Hrvatskoj.

Akcije traju do 31.01.2008. Ili do isteka zaliha.

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!
SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA